

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENEČ

Ček, račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7363,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Zmaga ideje in organizacije

Parlamentarne volitve v Belgiji so prinesle katoličanom veselo presenečenje. Verovali ne sicer v svojo moč, v moč krščansko-socialnega programa, v privlačnost pedagoške utemeljene zahteve po ohranitvi svobodne konfesionalne šole in v zmago naravnega prava v jezikovnem boju, toda prav tako je bil na drugi strani upravičen strah pred nepopolnarnostjo pri svojih volivcih, katere se pač težko izigra stranka, ki je po zadnjih volitvah, to je v času najhujše gospodarske in seveda tudi finančne krize, nosila glavni del odgovornosti v vladi. Prav občinske volitve v oktobru so potrdile, da v državi, kjer so ustavne svoboščine, torej predvsem svobodne volitve, so izjemno, lahko uspešne vodijo volilni boj stranke v opoziciji kakor tiste, ki so dotlej sedele za državnim krmilom. O občinskih volitvah je bilo rečeno, da je v njih zmaga gospodarska stranka, ki je prinesla lep uspeh socialiste; ti niso bili za časa zadnjih zakonodavne dobe, ki je tekla od 28. maja 1929, niti enkrat v vladi, in so svoj prednostni položaj, ki jim ga je ustvarila opozicija v času gospodarske krize, do skrajnosti izrabili pred belgijskim rudarjem v volilni agitaciji. Kdo je kriv znižanja plač? Vlada. Kdo podražuje živila? Vlada katoličana Renkina, ki je povišala carine, da bi spravila trgovinsko bilanco v ravnotežje.

Po občinskih volitvah so socialisti takoj zahtevali razpust poslanske zbornice in razpis parlamentarnih volitev, češ, da so prav občinske volitve pokazale, da nima sedanja zbornica pravice govoriti v imenu ljudstva, ki se je izreklo za socializem. Liberalci so zaslutili, da je prišla ura socialistov. S katoličani so bili sicer že dolga leta v koalicijski vladi, toda delo z njimi jim ni šlo od rok, ker jih loči od katoličanov globoko idejni prepad. Koaličnijska vlada je imela stalno razpoko, ki se je čedalje bolj odpirala, čim delj se je koalicijska vlekla naprej: vprašanje šole, ali naj bo šola svobodna, ali naj lahko katoličani še nadalje ustanavljajo lastne šole s pravico javnosti ter jih vzdržujejo deloma tudi z državnim denarjem, ali pa naj jim država vzame podporo in s tem posredno zapre. Katoliške verske šole so se krasno razvijale in prišle resno konkurirati versko nevtralnemu drž. šolam. Liberalci so se zbalj za brezbožnost in vse plehкотne liberalne nauke. Zato so iznašli, da so katoliške šole premalo patriotične. Že na kongresu liberalne stranke v juniju je bila sprejeta resolucija, da so liberalci načelno proti podpiranju konfesionalnih šol od strani države; premirje, ki je bilo v tem pogledu sklenjeno s katoličani ob vstopu v koalicijsko, naj ostane še v veljavi do konca te zakonodajne, prekiniti pa se mora takoj po razpisu novih volitev. Resolucijo je bilvi minister Janson odločno pobijal, kar je bilvi nikakor ni v skladu z nauki liberalizma, ko vendar jemlje staršem svobodo, da pošljejo otroka v šolo, ki ustreza njihovu prepričanju.

Minister Janson je ostal v manjšini. Med liberalci je v zadnjih letih zelo ojačalo tako zvano radikalno krilo, ki se nagiblje k neke vrste socializmu in pteguje za sodelovanje s socialisti. Prav v šolskem vprašanju so se liberalci in socialisti znašli v istem taboru, saj so marksisti odločni nasprotniki svobodne šole. Kakor rečeno, so liberalci poleg tega računali na močno okrepitve socialistov pri volitvah — vsaj za radikalno krilo velja to — zato so se pridružili zahtevi socialistov po razpustu poslanske zbornice in razpisu volitev. Renkin je dolgo upiral tej zahtevi, češ, da sedanja zakonodajna doba ahtev poteče maja prihodnjega leta in da ni v teh hudih časih koristno razburjati deželo z novim volilnim bojem, ko lahko koalicijska vlada vodi državno s pomočjo te zbornice do zaključka zakonodajne dobe. Liberalci niso odnehali. Hoteli so na vsak način volitve, češ, da sedanja zbornica nikakor ne more prevzeti odgovornosti za radikalne ukrepe, ki so potrebni za ozdravljenje državnih finančnih in da se sploh ne strinjajo z Renkinovo gospodarsko politiko, ki da je premalo velkopotezna. Renkin, ki je bil obenem tudi finančni minister, je bil namreč v finančni politiki silno previden, financ ni hotel reševati s pretežnimi davčnimi bremenami, da ne bi zadel že izčrpanega davkoplačevalca, in si je raje pomagal s kratkoročnimi državnimi posojili. Ko so liberalci zagrozili, da izstopijo iz koalicijske, ako vlada ne razpusti poslanske zbornice, jih je Renkin prehitel in podal ostavko. Novo vlado je sestavil zopet katoličan, in sicer g. De Broqueville, ki je res razpisal volitve.

Katoličani so pogumno sprejeli volilno borbo, ki je bila po njihovem mnenju popolnoma odnave v času, ko pritiskavo na vlado notranje in zunanje politične vprašanja, kakor sestava proračuna, razorožitve in posebno zavarovanje meje proti Nemčiji; pod vplivom naraščanja Hitlerjevega gibanja in raznih kombinacij o povratku Hohenzollercev je namreč Belgija pričela utrjevati svojo mejo. In kako se je volilni boj končal? S porazom tistih, ki so ga hoteli. Zakaj pogoreli niso samo liberalci, in ti v prvi vrsti (nazadovolj so od 28 mandatorov na 24), temveč tudi socialisti; ti so sicer pridobili 3 mandate (73, prej 70), toda po tolikih letih opozicije in ko je bila gospodarska stiska najboljše zavezniki njihove volivne agitacije, so vendar pričakovali vse prej kakor pridobitev borih 3 mandatorov. Še danes niso dosegli mandatanke, ki so jih držali do prejšnjih volitev (78 mandatorov), medtem, ko so katoličani izvajali 79 mandatorov, to je 3 več kakor so jih imeli v dosedanjih zbornici in 1 več kakor pri volitvah l. 1929.

Odkod ta nenavaden uspeh katoličanov? Zmagala je seveda v prvi vrsti ideja, toda tudi organizacija ima svoje zasluge. Katoličani so proti več ali manj enotni fronti liberalcev in socialistov, proti

Rudar ne ve ome ne dneva...

Grozna nesreča v Hrasniku

Eksplodira motornega stroja zavila v žalost šest rudarskih družin

Žalovanje po črnih revirjih

Hrasnik, 29. novembra.

Danes dopoldne se je pripetila v Hrasniku nesreča, ki je podobne še ni bilo v našem rudniku od njegovega obstoja. Strašna in kruta smrt se nikdar ni tako neizprosno stegnila svojih rok po ned. žnih delavskih žrtvah v našem rudniškem revirju. Nesreča je ugonobila življenje šestim rudarjem, iztrgala je trem bednim družinam skrbne očete, trem ljubečim materam dobre sinove. Črna naša dolina je na mah postala dolina skupne žalosti, bridkih solza in bolečih joka.

Kako se je zgodilo...

Nesreča se je zgodila zgodaj dopoldne, kmalu po osmi uri v jami Ojster, ki je v sklopu TPD eden najmanjših obratov. Zlasti zadnji čas je bil ta obrat močno zmanjšal. Zaposleni v jami so v roku okrog 110 delavcev. Obrat se nahaja na sedlu Ojstro med Hrasnikom in Trbovljami, v sredini hriba; 10 minut je do njega z doline, pol ure je oddaljen iz Trbovelj. Obrat vodi od 15. novembra ing. Petrič, ki je bil prej asistent obratovodje na obratu Terezijski v Trbovljah.

Iz rova na Ojstrem izvažajo nakopani premog z motornim vozilom na bencin. Da izrpačo vso njegovo silo, vleče motor iz jame vseh 30—40 vozičkov rude. Danes po osmi uri zjutraj je peljal z motorjem v jamo prazne vozičke vozač Speiser Anton. Ko je privozil pod zemljo do vzhodnega odredka na Ojstrem, se mu je njegov

motor na bencin vnel

Plameni so v hipu oblitili vso zunanost motorja; s silnim žarom se je pojavil ogenj v samotnem temnem rovu. Hipoma je požar zavzel najstrašnejše oblike. Vozač Speiser se je sam komaj

rešil v zadnjem hipu

z gorečega motorja. Pri tem je dobil več nevarnih opeklin po životu, zlasti po rokah.

Ni pa kljub temu Speiser zgubil prisotnosti duha. Ko je videl strašen požar, ki je zavzel vsak hip strašnejše oblike, je kakor divji zdrljal ven po rovu na prosto ter začel klicati na pomoč. Eden izmed delavcev v bližini pa je tekel v dolino klicati rešilno pomoč.

Motor je bil medtem že popolnoma v ognju. Vnemati so se začeli tudi še vozički, ki so bili priključeni na motor. Plameni so v hipu oblitili tudi obojno tramovje, ki so z njimi podprte jame po rudnikih. Vžgal se je seveda tudi premog, nakopičen v bližini.

Razumljivo je, da je vsa ta goreča snov kmalu povzročila

mnogo plinov in silen dim

ki se je začel vse bolj in bolj širiti po bližnjih rovi in jamah. Kakor plazeča smrt so se dim in plini valili v globino, kjer so v notranjosti hriba kopali črno rudo nič hudega sluteči delavci. Na tem odredku je bilo ob času nesreče zaposlenih kakih 16 delavcev. V hipu, ko so občutili vonj po dimu, so se seveda zavedli obupnega položaja in grozeče smrti, ki je tipala za njimi v jamo. Kopali so tam skoraj nagi, brez obleke, le za silo ogrnjeni. V trenutku so odvrgli krampe in lopate, pustili so tam tudi obleke, borna oblačila, da si rešijo vsaj življenje, družini pa tudi kruh. Hiteli so po raznih rovi in v vse smeri, ki bi jim mogle nuditi pot na prosto, do svežega zraka, v življenje...

Obupno je bilo to tekanje po rovi, iskanje pravega izhoda. Za delavce se je vlek el težak, gost dim, sledil jim je korak za korakom, plin je vse bolj silil k tlom, onemogočeval pravilno dihanje. Težak dim je tudi silil v oči, prsa ubogih beguncev so težko hropila v smrtnem strahu. Tekli so na vso moč, da se rešijo iz nevarnega kraja. — Toda le sedmorica jih je v negotovosti našla pravo pot in kmalu so bili v rovu brez dima. Bili so srečni in rešeni, čeprav so pustili skoraj vso vrhno obleko na krajih, kjer so pač delali svojih vrst in groza jim je stiskala srce, ko so videli, da — na žalost manjka še devet tovarišev rudarjev.

Pomoč prihaja...

Vedno hujše in hujše se medtem plameni lizali po motorju, ki je bil kmalu le še kup zgorelega železa. Gost in neverjetno vdušljiv dim se je valil iz rova. Devet ljudi je po vdihaval to

»kartelo levic«, postavili enotno fronto katoliških vrst, valonskih konservativcev, krščanskih demokratov in flamskih ludovcev in se tako odzvali po zivu svojih škofov, naj se na volivnem pozorišču ne pobijajo med seboj. Zmagala so tudi narodnostna načela katoliške stranke, ki se je vselej borila za priznanje jezikovnih pravic Flancev.

Rezultat volitev je jasen za bodočnost. Nikakega dvoma ni, da izid volitev izključuje vsako vladno kombinacijo proti katoličani, da ne more biti govora o koaliciji med socialisti in liberalci in da bo kralj prav na podlagi nedeljskega glasovanja poveril mandat za sestavo nove vlade zopet katoličanu.

dušeč dim; smrt je vedno bliže in bliže stegovala svojo kruto koščeno roko.

Šele čez eno uro po nesreči je prišlo reševalno moštvo, za njim tudi g. ravatelj ing. Drolz in drugi gg. inženjerji, ki so bili o bridki nesreči seveda takoj obveščeni. Na pomoč je prišel takoj tudi rudniški zdravnik g. dr. Arnshek.

Rešeni rudarji in reševalno moštvo je takoj začelo z gašenjem ognja, po daljšem času in velikem trudu se jim je to tudi posrečilo. S tem je bil pa za pravo reševanje zaostalih rudarjev storjen šele začetek. Zdaj šele, ko je bil ogenj v rovu pogasjen, je bila pot reševalcev popolnoma prosta. S plinskimi maskami na obrazih so hoteli reševalci iskati pogrešence. To delo pa je bilo seveda tudi še zdaj oteženo, ker so bili vsi rovi še polni dima. Ogenj je bil prežgal tudi električno napeljav v rovi ter je v jami s tem nehalo vsako zračenje, ki je tudi prirejen na električen pogon.

Kljub vsem težavam in neprijetnostim pa so reševalci kmalu našli na prve omamljene rudarje. Bili so tedaj že blizu rešilnega izhoda, pa jim je bila pot na prosto zaprta z ognjem, ki je divjal v rovu. Spet druge so našli omamljene in ležeče v vozičkih za premog, ko so krčevito tiščali obleko na usta. Nemudoma so jih dvignili drugega za drugim ter jih odnašali ven na prosto. Navzoči so jim pod vodstvom g. zdravnika dr. Arnsheka takoj pomagali in kmalu so najhujši krči zastrupljenja pri nekaterih ponehali. Obenem so ponesrečeni rudarji začeli kazati prve znake, da se bodo počasi vendarle zavedli in premagali iz smrtnega sna. Bili so to: Krameršek Jernej, Višner Franc in Zaje Joz. Vse tri so naložili na vozičke in jih odpeljali po rovu na prosto in v rudniško bolnišnico, kjer so se po dobri uri popolnoma zavedli, čeprav so jih stresali še vedno krči in se jim je še nekoliko blede. Toda po nekaj urah so bili vsi izven vsake nevarnosti. Do srca je segel človeku krčevit jok žena in otrok, kateri so prihтели takoj po nesreči k svojim dragim v skrbeh, ali se bodo zavedli.

Reševanje se nadaljuje

Komaj so reševalci našli prve tri omamljene tovariše rudarje, so se podali iskat v notranjost jame še drugih pogrešencev. Za lesenimi vrati, ki zapirajo del rova, so kmalu odkrili zopet še druga trupla, komaj še živi ljudi, ki so hropili in se zvijali nezavestni v krčih. Dvignili so jih in odnesli na sveži zrak. Kmalu nato so v vozičkih našli še

6 smrtnih žrtiev...

Šele ob 4 popoldne se je strašna tragedija popolnoma pojasnila. Vsa reševalna dela so bila končana in v celotnem brezuspešna. Šest življenj je ugasnilo, šest src in trupel otrpnilo za zmerom. Voziček za vozičkom se je žalostno pomikal po rovi in brlečih jamskih svetilkah, v vozičkih pa so ležala trda, odrenelna trupla ubogih rudarjev. Še v rovu so jih naložili na nosilnice in posamezne odnašali iz rova ven na domove. Obupno so zapokale matere, žene in otroci, ko so jim prinašali enega za drugim... Bili so to: Dronoz Martin, rojen 1885, ki zapuščal ženo in odrasle otroke; Jazbinšek Ignac, roj. 1897, zapuščal dva majhna otroka; Skomšek Franc, roj. 1900, zapuščal enega otroka; samski so pa mrtvi: Ahac Blaž, doma iz Loke, roj. 1902; Babič Irvan, sin rudarja iz Ojstrege, roj. 1908; Speiser Vincenc ml., roj. 1913. V šestih hišah ležijo torej mrlič-rudarji in v rudniški delavnici delajo mizarni krsti zanje, ki so končali pri delu. Pogreb ponesrečencev bo najbrž v četrtek popoldne.

Ubogi naši otroci

Ko smo se razgovarjali z enim izmed srečno rešenih ponesrečencev, g. Kramerškom, o nesreči, nam je povedal o vtisu, ki ga je bil prvi hip zajel v jami, ko je občutil grozeč dim in plin ter zagledal v prividu bližajočo se smrt... Mož je rekel: »Prvo, kar sem pomislil tisti trenotek, ko sem šel daleč pred seboj zagledal oblak dima, ki je tiščal vedno bolj po rovu pred mene, je bila bridka misel, ki mi je vsa pretresla srce in dušo: ubogi naši otroci...! Zavedel sem se bil namreč takoj, da smo izgubljeni, da se bomo le težko rešili iz obujema smrti. Toda sreča mi je vendarle še enkrat pripomogla. Že pred štirimi leti se mi je enkrat zgodilo, da bi me bilo skoraj zadušilo v rovu na isti način. Tudi tedaj nas je preganjal in dušil dim. Tedaj sva bila v nevarnosti le jaz in še en tovariš. Pograbil sem tovariša in z njim vred zbežal skozi dim po rovu na prosto, kar pa se mi je le s težavo posrečilo. Rešil sem tako sebe in tovariša v zadnjem hipu. Tudi nesreče pa, kakor je po svojem obsegu in žrtvah bila današnja, nisem še doživel in je ne pomnim niti v Hrasniku niti v sosednih revirjih.«

O vzroku nesreče

se po Hrasniku širijo različne govorice. Najverjetnejše je, da se je pri motorju vžgal bencin, ki je bil razlit po posameznih zunanjih delih motorja. Motor so namreč ravno prejšli dan popravljali ter se je pri zopetnem njegovem sestavljanju morda »o« previdnosti zgodilo, da so bili posamezni ventili in odprtine pramalo skrbno zadelane, da je iz

druge in ko so tudi te dvignili in prinesli na boljši zrak, se je tudi pri teh poskušalo delo reševanja z umetnim dihanjem.

Skrb in žalost po delavskih kolonijah

Takoj, ko se je raznesla vest o požaru v jami, je naenkrat groza stisnila srca vseh v Hrasniku. Novica o nesreči se je namreč z bliskovito naglico razširila po vsem Hrasniku in tudi po sosednih revirjih. Vsa dolina s sosednimi rudarji se je zagnila v žalost, sto in sto rudarjev tovarišev v Hrasniku, Zagorju in Trbovljah je na mah občutilo vso težo nesreče, ki je zadela njih tovariše. S težkim, počasnim korakom, s sključenimi hrbti, s svetilko v rokah in s kramplom na rami so šli rudarji zjutraj ob 6 na delo, nič hudega sluteč; oči so imeli vprte k tlom, srce jim ni pelo, ni bilo veselo kot nekdanje dni, ko so delali vse dni v tednu. Mrk je bil njihov pogled, skrb za vsakdanji kruh, za družino, za starše je napolnjevala njihovo srce. Ob 6 zjutraj se je delo v jami pričelo, ob 9 je že ves Hrasnik trepetaje poslušal novico o grozni nesreči. Matere, žene in otroci, vse je popustilo delo in hitelo proti rovu na Ojstro, da počaka ali veselega ali žalostnega poročila o svojih dragih... Može so stali resni ob razor, žene in otroci so drhteli v groznem pričakovanju, med množico pa si takoj spoznal trepetajoče matere, žene in otroke oaih, ki so delali na tem oddelku.

Še je sijalo upanje...

Med tem je v rovu ležalo še šest ponesrečencev. Pod zdravniškim vodstvom so se vrhila reševalna dela z umetnim dihanjem. Rudniško vodstvo je takoj obvestilo o nesreči v Ljubljano in v Trbovlje, da bi od tam prinesli aparate s kisikom. Rudarji, ki so prihajali iz jame, so prinašali poročila, da se reševalna dela nadaljujejo. Več stoglava množica pa je še vedno čakala pred vhomom v rovu, ki je s svojo temno odprino zijal nad dolino in skrival v sebi toliko gorje za nazadnje družine. Vedno več vzdihov se sliši iz množice. Naposled je odšel z g. ravnateljem v jamo tudi dušni pastir g. vikar Alojzij Zalar, toda na žalost prepozno. Ubogim žrtvam ni bilo več pomoči, niso jih mogli obuditi k življenju, ni jim bilo več mogoče dati duhovne pomoči. Zunaj pa se je med tem množice polasčalo vedno večje razburjenje in strah.

njih lahko silil bencin, ki se je potem vžgal. Ogenj na motorju pa je lahko nastal tudi zaradi same vročine motorja, saj je znano, da imajo motorji pri vožnjah zelo malo časa za potrebno hlajenje. Vsekakor bo morala točen vzrok nesreče ugotoviti komisija, ki jo bo v ta namen določila s svoje strani Trboveljska premogokopna družba ter posebej tudi upravna oblast.

Sestoro nedolžnih žrtiev mora na vsak način dobiti svoje zadoščenje, pravi krivec mora biti kaznovan, težko prizadete rodbe so potrebne pomoči, ker so povečini izgubili zadnji vir zaslužka.

Slovensko ljudstvo, pomagaj!

Pod vtisom te strašne nesreče, ki se je zgodila v Hrasniku, apeliramo na vso slovensko javnost, da s prizadetimi sočustvuje in da 1. decembra vsaj mali dar daruje za preostale, za uboge žene vdove in otroke-siroče. Darove pošljite na upravo »Slovenec« v Ljubljani, ali pa na Katoliški župni urad v Trbovljah. Z darovi bomo najbolj pokazali svoje sočutje in lajšali težko gorje prizadetim.

Notranje posojilo v Avstriji

Dunaj, 29. nov. tg. Radi govora predsednika avstrijskega narodnega sveta dr. Rameka, ki je izjavil, da je mogoče prirediti posojilo z žigosanjem novčanic, izjavlja sedaj vlada, da se to nikakor ne bo zgodilo. Pač pa misli vlada razpisati že dolgo napovedano notranje posojilo 200 milijonov šilingov, in sicer v obliki žrebnega posojila z maljivimi premijami.

Kako se obdrži ondulacija!

Gotovo ste bili že večkrat račarani, ker vaša frizura ni dolgo držala. To je posledica učinkov alkalij, ki z vsakim sredstvom za umivanje glave in las pridejo v las, da jih očistijo masti in nečistot. Če pa neutralizirate po pranju las z izpiranjem s sredstvom »Haarglanz«, bodo lasje zaradi krepilne učinkovitosti tega sredstva dalje časa obdržali svojo obliko in postali bodo odporni, zdravi in lepi. »Haarglanz« je priložen vsakemu zavojčku »Lina«.

Politična poročila gle, na 5. str.

Uradnik in ljudstvo

Če govorimo danes o uradnikih, nimamo namena komu kaj očitati ali ocenjevati njegovo strokovno oziroma nestrokovno delovanje, ker to v aktualnosti vprašani, v katerih naj ravno razpravljajo dnevno časopisje, niti ne spada. Vendar pa so na dnevnem redu stvari, oziroma vprašanja, ki se tičejo uradniškega statusa, ki so aktualna in o katerih je treba ravno v javnem interesu, zlasti pa gospodarskega življenja kot je, izpregovoriti naravnost. Mislimo namreč na odnos med javnimi nameščenci kot podrejenih organov organizirane države in vobče javne uprave ter med narodom, ali z drugo besedo: med tistim številnim prebivalstvom, ki išče varstva svojih interesov ravno pri javnih nameščencih. Konkretne so to vprašanja: odraža v delu, v aktivih, v miselnosti, v načinu, v uslugah in vobče v pomoči, ki jo oba činitelja uživata ali ne uživata v medsebojnosti.

Ta odnos in končne posledice — kako se v praktičnem življenju občeje in dela — pa so vključno aktualnosti le nekaka naravna posledica silne tradicije, katere se, kot vidimo, cele generacije ne morejo oprostiti. Te tradicije pa zopet ni mogoče razumeti, če ne analiziramo duše, notranjosti, da celoga človeka, kot ga je vrglo v najusodnejše, najhujše življenje — vrtnec toka po svetovni vojni.

Kratka analiza nam v uvod v razlago končnih posledic narekuje naslednje ugotovitve. V zgodovini evropskega javnega življenja sta se kot drugi dva lika: človeka narodne in državne usvojenosti a la angleškega, francoskega ali recimo belgijskega in človeka absolutističnega ali polabsolutističnega držav, če vzamemo primer Nemca, Italijana ali bivšega Avstrijca, da o drugih drobcih niti ne govorimo. Druga kategorija pa je vzgojena med uradničtvom prav poseben značaj, ki bi ga na kratko označili s temi potezami: Uradniška kasta je kasta zase; uradnik je vzraščan v miselnosti, da je izven kategorij ostalega prebivalstva; uradnik je organ organizacije, oblasti kot take; kakršna politična smer zaveje na vrhu, tako je treba obrniti jadra. To brezpogojno. Ne radi tega, da se vda. Tako zahteva organizacija, organiziran red in vsa ta pokorščina se kratko naziva »discipliniranost«, v načelu, da so vsi drugi oziroma brez pomena, ker je edino javni organiziran red kot tak tisti, ki daje kruh —

To razlikovanje, ki pa ima resničen obraz se danes, ni brez pomena. Nasprotno. Kakor v oblikovanju človeka naroda in države, tako je tudi med uradničtvom ta dvojni človek, v ostalem enoten doma, bistvenega pomena. V državah, kjer je vzgojena že močna narodna in državna tradicija, je udomačena tudi zavest, da je vsaka služba — služba ne v skupnosti. Ta skupnost je domovina, organizirana država, ki pa samo s strogo juridičnega stališča, da je država le pravni red, ampak prvenstveno s sociološkega družabnega vidika, z vidika žive skupnosti usode. Državni uradnik v svoji službi vidi potrebo organizacije, ki se ji pravi država v strogo formalnem smislu; ali istočasno je prejet navora, da je pravni red produkt družbe, radi družbe in za družbo. Državni aparat se izživlja istočasno navzgor kot navzdol. Daje torej

na tehnično z enako važnostjo interese od zgoraj kot interese od spodaj, kadar se n. pr. zateče po pomoč civilist v zasebnih stvareh.

Skoro bistveno drugače je obzorje uradniške vzgoje, dedščine absolutizma ali polabsolutizma. Država se pojmuje abstraktno, najbolj drastično izraženo v rečenici: Država mi daje kruh — pa ament! Služba se opravlja z vidika nekega pravnega reda, ki je nad ljudstvom. Upeljan je v to miselnost dvotirni sistem: Nekaj velja za državni red, nekaj drugega pa za državljana, ki ga pa v pravem smislu besede se pravzaprav ni. Praktično se, zlasti v gospodarskem življenju, ta nazor udeležuje zelo živahno, kadar zaukazuje kaj prvi tir — državni, vobče javni red. Opraviti je vse hitro; v zavesti, da gre za faktor, ki mu daje kruh; potrebna je stoodstotna hitrost, izvršljivost; in aparat je na delu v zavesti, da je izvršitev stvar notranjosti, vesti, kot da gre za lasten interes. Obratno pa je delo v prid ali škodo civilistov, z eno besedo ljudstva nekaj drugega, da ne rečemo tujega. Saj se dela; to velja dolžnost, plača. Ali delo se opravlja zgolj formalno, ne da bi se na vsebino, interes zasebnika pomislilo. Kdaj in kakšen bo konec pravnega postopka, je več kot vseeno. Saj je zopet znana krilatica, ki najbolj karakteristično označuje in obenem opravičuje gornja izvala: »človek — zasebnik v svojem udeleževanju porabi veliko več energije, se več notranje bojuje; javni nameščenec pa gre svojo formalno pot, da formalno zaostoji zahtevam pravnega reda. Živi z drugimi besedami dosledno dvotirnemu nazoru izven dejanskega življenja in brez ali vsaj le z malim interesom zanj —

Dasi je preokrenitev v ljudsko smer edino pravilne in trajne ter zgodovinsko dokazane prave državotvornosti delo celih generacij, smo vendar mnenja, da je treba začeti. Začeti pa globoko. Kadar ni pravi nazor vcepjen v notranost, ne pomagajo še tako stroge okrožnice. Kdor nima ničesar v sebi, ne more tudi ničesar drugim dati. Preorientacija pa bi imela za posledico enoten tip — človeka, državljan, brez razlike, kakšne položaje zavzema. Ta posledica bi bila prvič državljansko-vzgojne važnosti.

Druga pa je gospodarska. Čim bi se težilše državnega aparata preneslo sorazmerno in z isto vneto tudi navzdol, bi imel gospodarski tok drugo obliko. Šlo bi z interesom in hitrostjo, kot je pravo življenje zahtevalo. Če se n. pr. pobirajo z vsa strogoostjo davki, če se z bliskovitostjo naglo opravljajo izvršbe za zastali kuluk, kot bi ne imeli ljudje, kot je pripomnil zadajci neki ljubljanski dnevnik drugih skrbí kot plačilo kuluka, potem bi se v pravilnem nazoru skupnosti ljudske usode in javnega aparata posvečala ista skrb zasebnim interesom, ko kličejo na pomoč državni aparat. Potem bi zlasti v gospodarsko hitrih časih ne doživljali slučajev, da je interesist že davno v grobu, ko akti še vzdihuje; potem bi se upravni, sodni in finančni akti hitreje in z drugačnim občutkom obravnavali in odpravljali; potem bi bilo življenje med nami — drugačno.

Naj razvoj, kot ga hočemo mi, gre še tako počasno pot, naše ljudsko stališče in bramba ljudskih interesov ostaneta slejkoprej trdna in neomajna.

Po belgrajskih razstavah

Belgrad, 26. novembra.

Cisto mirno lahko rečem, da je Belgrad med vsemi našimi mesti likovno-umetniško najbolj živ. Edini približno enako močni tekunec bi mu mogel biti Zagreb. Frapantno dokaz te aktivnosti, dela in snovanja belgrajskih umetnikov so ravno neprestane umetniške razstave, ki se zadnja leta vrste druga za drugo vse od začetka septembra meseca pa do konca junija. Ena samo izložbeno dvorano ima Belgrad, ki je nalašč za to zgrajena in v prvi vrsti namenjena razstavam likovnih umetnikov. To je »Umetniški paviljon« med nasadi Malega Kalemegdana. Na meji med velikomestnim hrupom in tišino parka daje podobno vtis kot Jakičević onkraj tržaške proge, na poti v Tivoli in na Rožnik. Zgodi se pa, da »Umetniški paviljon« ne more sprejeti po vrsti vseh umetnikov, ki bi hoteli razstavljati. V tem slučaju pridejo v poštev še nekatere manj znane in prikladne dvorane belgrajskega mesta, n. pr. Oficijski dom, Ratniški dom, včasih kaka gimnazija itd. — Stolevo v Belgradu se udeležujejo likovnih umetnikov je sorazmerno visoko. Tudi publike, in celo potrebno umetniško vzgojene, ima Belgrad danes že precej. To se zlasti na otvoritveni posameznih slikarskih razstav v najlepši luči pokaže.

Letošnja likovno-umetniška sezona je sorazmerno bogata po imenih in delih, dasi začetek ni bil posebno dober. Po izredno povprečni in umetniško vzeto zelo vsakdanji jesenski razstavi belgrajskih umetnikov sta razstavljala Milan Konjović iz Pariza in Mih. S. Petrov. Zlasti prvi je žel uspeh kot ga je tudi vreden. O vseh treh razstavah sem na tem mestu že poročal. Danes bi rad na kratko spregovoril o drugih treh umetniških razstavah v Belgradu, ki so jih priredili: »Oblike, Parizan Milo Milunović in Anton Huter.

»Oblike« je brez vsakega dvoma najmočnejši in najprezentativnejši klub umetnikov v Jugoslaviji. Ali njegova organizacija ni šablonska, zaprta sama vase, celo enotne erte med posameznimi njegovimi člani boš zaman iskal. Popolnoma svobodno ustvarjanje in nemoten naravni razvoj vsakega posebej je princip, ki jih drži skupaj. Najrazveseljivejšje je dejstvo, da organizacija zlasti dobro skrbi za naraščajo. Ravno zadnji čas je dobila nekaj novih moči, ki že danes kažejo, kam gre njihov umetniški razvoj. Potemtakem je »Oblike« skupina, in to precej številna, umetnikov, ki je v vednem razvoju, obnavljanju, premikanju, ki si ni nadela verig te ali one umetniške smeri, ampak ki je skozi in skozi svobodna, nevezana, zato nezastarela in simpatična.

Kakor znano se »Oblike« ni udeležil ne amaterske ne jesenske razstave v Belgradu. Zato pa je v tem mesecu priredil veličastno manifestacijo svoje moči in vrednosti in na svoji sedmi razstavi (6.—20. novembra) v polni meri pokazal, da premore vsaj toliko, ko vse ostale umetniške družine skupaj. Tako kompaktno, vzneseno in močne razstave kot je bila ta zadnja »Oblikovna«, prestolnica še ni zlopa videla. Zlasti slikarski del je bil poln presenečenj. Razstavljanih je bilo 105 olt, 61 grafik, 20 skulptur in 4 dela s področja arhitekture. Radi natega prostora se moram omejiti le na par najvažnejših imen in najmočnejših vsvaritev.

Nekateri stari in pomembni člani »Oblike« na tej razstavi niso udeleženi. Pa vendar njihova odsotnost ni vidna. Zelo simpatičen pa je kraj novih članov »Oblike«, ki doslej še niso razstavljali v tej skupini. To sta predvsem dva zagrebška slikarja: Vuko Gecan, ki je že zelo znan po vsej državi, in manj poznani Loro Pavlič. Gecan ima čudno prijetno, skoraj bi rekel lezorezko tehniko slikarstva in je obetno vplivan z zapada (Cveče, Vošnjak), dočim je Pavlič preveč podvržen študiju detajla in prav radi tega meži na amaterstvo.

Od starih omenjam Dorda Andrejevića-Kuna, ki je težak v barvah in se ni menjal od lanske samostojne razstave, Jovana Bijelića, iz Bosenske Krajine ob reki Uni, ki je morda najmočnejši predstavnik in najsodobnejši virtuos na violini barv, kar jih poznam pri nas. Ves v ognju je in plameni kot baklja, pa je poleg tega v njegovih pokrajinah bosenska lematnost in mistika. — Dalmatince Ignjat Job ljubi grimaso, morda včasih celo karikaturu, ki jo na platna z navadno vsebino (n. pr. Zrelo voće, Na terasi, Kompozicija...). — Silno dober se je predstavil Južnosrbijanec Lazar Lidenović. Ko sem si lani na kolektivni razstavi ogledoval njegova platna, mi še ni toliko ugajal. Na to razstavo pa je prinesel nekaj del, ki so v polni meri umetniška in med najsimpatičnejšimi na razstavi, tako zlasti Pejzaži sa juga št. I, III, in VI. Njegova slika gori v mnogovroboju težkih barv. Drugi Južnosrbijanec, Nikola Martinovski, je prav tako strastnež barve, vendar manj izrazit od svojega zgoraj omenjenega rojaka (Ciganka, Na divanu). Predrag Milosavljević je dal samo dve, pa zato silno efektivni, svetli in sveži sliki iz Belgrada, v kateri je položil drobce finega humorja (Jesenji beogradski pejzaž, Ulica u Beogradu). Poleg Bijelića bi postavil sicer starejšega, pa vendar še svežega voditelja »Oblike« Branka Popovića. Razstavil je pet velikih platen — portretov (Sima Popović, Moj otac, Bora Kauboj), ki žive pred gledavcem. Nekam soroden je z našim pok. Sterletom. Klasičnega impresionizma se še drži Veljko Stanojević (cela vrisa motivov z otoka Raba). Nekam mistična so olja Svetislava Strale, ki jih je prinesel s poti po Južni Srbiji (Ispod Čakora, Na Plavskom jezeru itd.), vendar polna ognja in podobna onim Marlinovskija. — Marino Tarlatija je še vedno gluh za zvok barve, zabrisan in daje znak mrtvila, dasi ne zavračam njegovih čisto risarskih sposobnosti. — Huter Anton, o katerem bo govora kasneje, je razstavil zopet nekaj molnih platen, ki so pa lirično nastrojena. Milenko Šerban iz Novoga Sada je dal celo vrsto barvitih in svetlih pokrajín za obronkov Fruške gore (Golo brdo, Leto u Fruškoj gori) in zelo vangoghovski »Sončne rože«.

Med grafiki zasluži največje priznanje A. G. Balož, ki spada med največje, najsposobnejše in strogo socialne jugoslovanske slikarje. V Pragi je študiral skupaj z našim Božidarjem Jakcem. Pozna se tudi s Stanetom Cudermanom. Razstavil je trindvajset del, zlasti akvarele in monolitije. Tehnično je sila spreten, dočim je idejno vedno človečansko globok. Socialna stran je v njegovih delih vedno poudarjena (n. pr. Zemunska mošt, Testeraši, Radnici na odmoru, Kaldrmisanje, Gradnje Ministarstva Soc. politike itd.). Med ostalimi omenjam še splošno znanega karikaturlista »Politika« Pjera Križanića in akvarele in štiri pomembne zreske (vse iz J. Srbije) Svetislava Strale.

Kiparski del je slabši, neenotnejši in premalo izrazit. Razstavljajo Frano Kršinić iz Zagreba, Petar Palavčević in Risto Stijević. Arhitektonske narčte je dal Nikola Dobrović.

Slovenci smo pred desetletji imeli zelo številno umetniško emigracijo zlasti v Monakovem in na Dunaju. Srbi jo imajo še danes v Parizu. Tam so sami mladi (da omenim le nekatere: Milan Konjović, Jovan Zonić, Uzelac, Čelebonović, Sonja Kovacic). Eden med najuglednejšimi je Milo Milunović, ki te dni razstavlja v Ratniškem domu v Belgradu. Letošnje poletje se je namreč mudil v svoji ožji domovini Črni gori in v Južni Dalmaciji. Rezultate tega izleta v domovino (32 platen) je sedaj pokazal širšemu občinstvu. Da mu je mnogo do široke sodbje, je dokazal s tem, da dovoli brezplačen vstop vsakomur. Ostro se mu pozna sodbna pariška šola. Doslej je bil v Belgradu malo poznan.

Razvoj laišizma

Industrija pod državno kontrolo

Rim, 29. nov. tg. Vlada pripravlja nov zakon, s katerim bo stavila vso italijansko industrijo pod državno kontrolo. Na podlagi tega zakona se bodo smele ustanovljati nove tovarne le z dovoljenjem vlade in razširitev starih podjetij, ki bi povzročile povečanje pridelovanja, bodo mogoče le, ako bo vlada privolila. Industrija bo s tem prišla pod nadzorstvo ministra za korporacije, kateremu načeluje Mussolini sam. Italijanski predsednik vlade je že

Proti židom v Lovu

Varšava, 29. novembra. tg. V Lovu trajajo protijudovski izgredi še dalje. Nacionalni študenti napadajo na ulicah Jude, katere branijo judovski brambne organizacije, zaradi česar je prišlo na mnogih krajih do uličnih bojev. Mnogo ranjencev so morali prepeljati v bolnišnico. V judovskem okraju je večina trgovin zaprtih, ker so demonstranti ponovno plenili trgovine. Na judovskem igrišču so zažgali barake. Visoki plameni so povzročili v mestu paniko. Vseučilišče in druge višje šole so zaprte. Krivce bo event. sodil preki sod.

Predtrg - turističen kraj

Belgrad, 29. nov. 1. Z rešitvijo trgovinskega ministrstva se proglašja za klimatski in turistični kraj Predtrg v radoviškem okraju. Iz uradnega seznama klimatskih in turističnih krajev v Sloveniji pa je izbrisana vas Radov v občini Breznica, prav tako v radoviškem okraju.

Drobne vesti

Belgrad, 29. nov. 1. Napredovali so: Vladimir Suša, politično-upravni tajnik, iz 6. v 5. polož. skupino, Avgust Gostinčar, politično-upravni tajnik pri okr. glavarstvu v Crikvenici, iz 7. v 6. polož. skupino in Anton Knez za pomožnega tajnika pri komisariatu železniške in obmejne policije v Mariboru iz 8. v 7. polož. skupine.

Teheran, 29. nov. AA. Vlada je razveljavila koncesijo družbe »Anglo-Persian Oil« in zahteva nove, ugodnejše pogoje.

Dunaj, 29. nov. tg. Od 1. decembra dalje se bo pri železniških voznih listih ki oni vozni ceni, ki odpada na inozemske proge, pobiral 22% pribitek. To je diferena med kurzum avstrijske narodne banke in dejansko vrednostjo šilinga v inozemstvu.

Dunaj, 29. nov. tg. V premošgovniku Grünbach na Štajerskem je 83% delavcev sklenilo, da začno jutri stavko. Vseh rudarjev je 1100. Delavci zahtevajo zvišanje mezd in izboljšanje varnostnih naprav. Ni izključeno, da se ne bi ta stavka razširila tudi na druge avstrijske rudnike.

Dunajska vremenska napoved: Na višinah se bo razjasnilo še nadalje, v dolinah in nižavah bodo morda snili še nizki oblaki. Kjer bo jasno, bo temperatura padla. V višjih legah morda jutranja slana.

Koncert v cerkvi sv. Petra

V četrtek zvečer je bila v župni cerkvi sv. Petra v Ljubljani proslava sv. Cecilije. Ob tej priliki se je vršil koncert, ki so ga izvajali magr. Stanko Premrl, prof. Matija Tome, operni solist Gostič in šentpeterski cerkveni zbor. Spored so tvorile izključno skladbe slovenskih skladateljev: Krek, Koprce, Premrl, Faigelj, Foerster, Hochreiter, Sattner, Hladnik in Rihar so bili zastopani.

Dr. Gojmir Krekova »Slavosina predigra« je kratka orgelska skladba v trodelni obliki, ki je grajena na strogo harmoničnem principu. V glavnem učinkuje s čutnimi, občutje veličastva vzbujajočimi akordi. Orgelska tehnika skladbe je v toliko nepopolna, v kolikor daje čuti klavirsko tehnično podlago. — Koprčev »Prolog iz orgelske suite« je skladba močno pestrih glasbenih domislekov, ki niso med seboj vezani po nasledstveni nujnosti. Zivahni in ritmični in meličnem gibanju, in preseneljenju v harmonični barvitosti imajo svoj sedež v impresionističnem stilu. Tako skladba, pisana v orgelski tehniki ne dosega učinkovitosti, ki bi jo izkazala n. pr. na klavirju, ker zapušča vtis nekatere neenotnosti. — Premrlova »Z glasnim sumom s kora« je skladba za osmeroglasen mešan zbor, starejšega poretka. Arhitektonsko izdelana zasleduje pri dojemalcu vzbujanje objektivnih asociativnih predstav in se poslužuje bogatih diatonično-harmoničnih postopov. Faigeljeva »Predigra in fuga« kaže umetnika, ki je v kontrapunktni kompoziciji izurjen. Fuga, katere tema tvori korralna velikončna »calehaja« je dosledno grajena, nima zastojev, temveč gladko poteka v prepletanju z dobro izbranimi protitemami. Tehnično se naslanja na Bacha. — Foersterjeva »Sv. Cecilija« sicer ne spada med najboljša njegova dela, očituje pa jasno velike, kompozitorno izklesane vrline mojstrove. — Premrl »Predigra iz božične suite« je kvalitetno delo. Zajema bogata skladateljeva čustva in razpoloženja božične noči. V čutnih motivih, prepletajočih se v značilni registraciji, ki vzbujajo asociativne predstave pastirskih piščal in v močnejših akordih zasleduje občutja vernika v noči božjega rojstva. Arhitektonsko kompozitorno trdna dokazuje tudi tehnično orgelskega strokovnjaka.

Razstavil je le par del na pomladanski razstavi. Sedaj pa se je razgalil v vsej svoji polni bujnosti in mladeniški temperamentnosti. Iskanja že ni več mnogo v njem. Ljubi čisto, jasno barvo, ki mu služi kot močan izraz. Med razstavljenimi deli bi posebej omenil: Pejzaž iz okolice Cetinja, Crnogorski Pejzaž, Portret, platno Krovovi in Plico. Umetnik daje vtis silno mladega človeka, tako da se mi je nehote vsiljevala čudna razlika med zrelostjo njegovih platen in mladostnostjo njegovega obraza.

V naši dvorani »Umetniškega paviljona« trenutno razstavlja Anton Huter (rodem iz Crikvenice v severni Dalmaciji). Spada med najmlajše člane »Oblike« in mnogo obeta. Razobesil je trideset olt. Na prvi pogled so njegova dela nekam mrtva, enakobarna, neizrazita. Ljubi predvsem rumeno in rjavo barvo in njune prelive v rdečasto. V portretih je temnejši. V tehniko, zlasti ko hoče podčrtati svetlobne efekte, spominja na Petrova. Najuspešna platna bi bila: Seoski drum, Cveče, Berba in Cirkus.

V tej sezoni nam je objeljena še cela vrsta umetniških presenečenj. Belgrad počasi postaja središče jugoslovanskega slikarstva. Vedno v večjem številu prihajajo umetniki iz raznih naših krajev sem doli in se aklimatizirajo. Tudi Slovenci imamo že dva zaslovljena, kiparja Dolinarja in slikarja Čurga. Sicer pa drugič o tem.

Tone Potokar.

pred par dnevi izjavil v fašističnem parlamentu, da bo treba koordinirati industrijsko delovanje in nekatere industrije, ki so se razvile mimo življenskih potreb in nad kupovalno kapaciteto trga, se bodo morale pelagoma omejiti na korist takih, ki so za državno gospodarstvo potrebna. Novi zakon hoče na eni strani dovoliti svoboden razvoj zasebne inicijative, toda samo v okviru dejanskih potreb celokupnega naroda in narodovega blagostanja.

§ 5

Belgrad, 29. novembra. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo dovolil, da se sme Valjevska okrožna banka d. d. v Valjevu okoristiti z določbo § 5 zakona o zaščiti kmetovalcev.

Za Valjevsko okrožno banko d. d. v Valjevu veljajo določbe, navedene v uredbi o izplačilnih rokih za vloge in druge dolgove, ki so bili predpisani za Podrinsko produktno banko v Šabcu.

Isti dan je ministrski svet dovolil, da se tudi Mestna hranilnica v Osijeku lahko posluži § 5 zakona o zaščiti kmetovalcev.

Za ta zavod pa veljajo določbe uredbe o izplačilnih rokih za vloge in druge dolgove, ki so bile predpisane za Jugoslovansko Združeno banko v Zagrebu.

Valjevska okrožna banka je bila ustanovljena 1920 in je imela konec 1930 pri glavnici 3 milj. Din tujih sredstev 8,9 milj. Din. Njene delnice notirajo tudi na belgrajski borzi.

Mestna hranilnica v Osijeku je zabeleževala od 1928 do 1930 najhitrejši dvig vlog: od 19,2 na 41,1 in 64,25 milj. Din.

Belgrad, 29. nov. AA. Ministrski svet je na predlog ministra za trgovino in industrijo sprejel sklep, da se sme »Gradska štedionica« v Splitu okoristiti z določili čl. 5 zakona o zaščiti kmeta. Za »Gradska štedionica« v Splitu veljajo ista določila, kakor so navedena v uredbi o rokih za izplačilo vlog in drugih obveznosti, ki veljajo za »Jugoslovansko udruženo banko d. d. v Zagrebu«. Ustanovljena 1. 1919 je imela konec 1930 vlog 26 milj. Din.

Velika pravoslavna katedrala v Zagrebu

Zagreb, 29. nov. ž. V Zagrebu se vodijo pogajanja za zgraditev velike pravoslavne katedrale in za nastanitev metropolije. V tej zadevi teko pogajanja, da bi se katedrala nastanila na Strossmayerjevem trgu, kjer so sedaj kemični laboratoriji, metropolija pa v poslopju Kmetijskega doma, ki je sedaj v rokah Trve hrvatske štedionice.

Hochreiter se v svoji skladbi »Marija Mat« za zbor in tenor solo prepušča razpoloženjem, izviračim iz čustvene ljubezni vernika do božje Matere. Melodije se vijejo v pestrih postopih z mehko harmonično spremljavo in hočejo ilustrirati čustva. — Tomčeva skladba »Preludij in fuga« za orgle vzbija pozornost predvsem s svojo arhitektoniko. Stilno spada med čisto glasbo, oprta v glavnih momentih na Regerjansko fugo. Preludij poteka polifono, vendar so linije v medsebojnem odnosu navpično vezane in tvorijo dražljive harmonične akorde v kromatičnih postopih. Na istih sredstvih sloni tudi fuga, ki v gradbi dovršena sestoji iz dveh tem (dvojna fuga): v začetku se pojavi prva tema, ki je v dobri kompoziciji eksponirana in izpeljana, za tem vstopi druga, ki se po enaki gradbi združi s prvo v močnejem zaključek. Celotna skladba, grajena odgovarjajoče orgelski tehniki, zapušča močan dojem. — Sattnerjeva »Daritev za grešnike« je skladba za mešan zbor. Skladatelj je po toliki dobi ustvarjanja in toliki množini umetnin dogradil sebi povsem lasten način komponiranja; opt je predvsem na čustveno blagodejno zapletanje melodij, opremljenih s sladkimi akordi. Tudi omenjena skladba je tipično njegovo delo. — Hladnikov »Finale iz koncertne fantazije« je odločen iz njegove orgelske skladbe. Kompozitorno lepo grajen, se v srednjem delu naslanja na znano Marlinovo pesem, iz katere po raznih variacijah preide v buče, polnozvočen konec. Skladba kaže mojstra, ki je bil večji izvajalec kot skladatelj. — Končna Riharjeva skladba »V zakramentu vse sladkosti« je prav zanimivo delo. Pestro v domislekih je predvsem čutno naturalističnega značaja in vsebuje melodiko baročne dobe.

Izvajanje vseh teh skladb je bilo dovršeno. Koprčev »Prolog«, lastni »Preludij« in Hladnikov »Finale« je zaigral na orgle G. Stanko Premrl. Kvalitete, ki so mu lastne kot orgelskemu virtuozu, že prav dobro poznamo. Lepo se je v izvajanju uveljavil tudi G. Matija Tome, ki je igral orgelske skladbe in sicer Krekova »Predigra«, Faigeljovo »Fuga« in lastno »Fuga«. Odlikuje ga tehnika, registracija in obdelana tematika. — Šentpeterski cerkveni zbor je zlit v celoto in sorazmeren. Vodil ga je šentpeterski organist G. Zdešar in dosegel nepričakovan uspeh. Dobro je izdelano fraziranje, ki ne pripušča različnih trganj čezur in dinamika, ki gre v subtilnosti. Tenorski solo v Hochreiterjevi skladbi je zapel operni pevec G. Gostič toplo in doživeto. Izven programa je izvedel še tenorski solo iz Sattnerjevega oratorija, ob orgelski spremljavi.

Kakor znano, so orgle v cerkvi sv. Petra novo postavljene in so zelo kvalitetne. Pestra registracija, lepe barve, vsemogoča kombinacija in izredno močniti in vendar ne kričavi pedalni basi — vse to so njih prednosti. Kanonik dr. Kimovec je pred koncertom podal o njih temeljito, strokovno razlago.

V. U.

Obrtniško društvo v Ljubljani

proslavi danes zvečer ob 20 v veliki dvorani Kazine praznik

Narodnega ujedinenja

Pri tej proslavi, ki se bo vršila v obliki družabnega večera ljubljanskega obrtništva in katere čisti donos je namenjen v dobrodelne svrhe, sodeluje z akademijo tudi obrtna mladina. Ples odplade! Vljudno vabljani vsi obrtniški tovariši s svojimi rodbinami in vsa obrtništvu naklonjena javnost.

OBRTNIŠKO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Predsednik: Rebek Josip. Tajnik: Pristov Filip.

Belgrajski Slovenci

Belgrad, 27. nov.

Brez dvoma je danes Belgrad poleg Zagreba največja slovenska kolonija v naši državi. Pretežni del belgrajske slovenske kolonije predstavlja državno uradništvo in pa ročno delavstvo, dočim so gospodarsko-pridobitni stanovi slabše zastopani. Vsekakor pa je tudi število slovenskih pridobitnih poklicev v Belgradu že precej lepo. — Posebej kaže omeniti belgrajsko skupino primorskih Slovencev, ki je razmeroma zelo številna in organizacijsko tudi že dokaj kompaktna.

Kaj je napotilo Slovence, da se v taki množini naseljujejo v Belgradu, je že dovolj znana stvar: bodisi premestitve po službeni potrebi, bodisi borba za vsakdanjim koščkom kruha. Vendar pa ne gre zmotovati, da jih je med mnogimi, ki so, recimo, opravili prišli sem-kaj doli, tudi nekaj takih, ki jih je v belgrajsko velempeto življenja prignala neke vrste avanturistična žilica.

Pretežna večina belgr. Slovencev si želi da bi ji bilo čimprej mogoče, povrtni se v domači kraj, žal, mnogi o tem izgubljajo vsako upanje. Je že tako, dokler človek nima družine, je — recimo — bolj prost, t. j. veliko bolj prožen za »spetepanje« po svetu, ko pa ima družino, si pa takoj bolj priklenjen na kraj. Tu je žena, tu so otroci, in s tem silne težave s preseljevanjem. In tako človek vidi zlasti po naših družinah, kako si stari sicer še žele ožje domačije, ali nimajo več upanja, da bi se jim ta želja mogla kdaj v polni meri izpolniti. Mladi so pa že dorasli oziroma doraščajo v novem svetu, pa ne občutijo zategadelj večje potrebe za skromno Slovenijo, ko je pa tako prijetno velempetno vrvenje. Morda se bo pa kdaj v njihovih dušah vzbudila želja za njihovo resnično domovino? Bog ve!

Gospodarska plat življenja naših ljudi v Belgradu je naravnost težka: morda le nekaj procentov živi, kakor se spodobi. Vse drugo pa trpi, čeprav to kaj čisto prikriva. Zelo trpe, n. pr. naše služkinje, ki za skromno plačo garajo od zgodnjega jutra do pozne noči, ne da bi bile deležne kdaj prijazne besede. Kako redki so še ljudje vedre duše in čistega srca! Tako zvani »samci« se samo čez noč vračajo v svoje sobe, saj so s tem belgrajski stanodajci najbolj zadovoljni; čez dan so pa po službah, oziroma se drže ali v kavarni ali pa sicer v kakem drugem javnem lokalu. Najbolj pa so vredni sočutja oni, ki vsak dan pred delovno borzo ali pa po trgih čakajo za skromnim zaslužkom oziroma kosom kruha. In teh ni malo; nihče se za nje ne zmeni; vsi smo pozabili na nje. Skrajni obup nad vsem je njihova beseda. Prokletstvo kličejo nad vse!

Neke čiste načelne kulturne izoblikovanosti zaman danes iščeš med belgrajskimi Slovenci. Edina jasna poteza na vseh je, določeno čisto slovensko čustvovanje. Vse prej bi mogel trditvi o belgrajskih slovenskih ljudeh, kakor to, da so brezdomci; to velja celo tudi za one, o katerih sem maloprej govoril, da jih je življenje najhujše razočaralo. Dejstvo je, da šele človek pride do spoznanja, kaj mu je domača zemlja. Šele — nam mora odpirati oči! — Kako čisto zaiskri celo v očeh naših najbolj nesrečnih deklet med kavarniškimi pevkami domotožje, kesanje in obžalovanje! Žal, da ga ni, ki bi zavzel za nje; njih

lastna volja pa je prešibka, da bi se same mogle še kdaj dvigniti.

Organizatorična razrvanost belgrajskih slovenskih vrst nas vse boli. Tu je cela vrsta slovenskih organizacij, kakor Prosvetno društvo, Klub Triglav, Prosvetno društvo Cankar itd.; toda vsi čutimo, da to vendarle ni dovolj. Nedostaja nam nekega slovenskega zastopstva, ki bi bil resničen predstavnik slovenskega življenja v Belgradu. 10.000 belgrajskih Slovencev nujno potrebuje v velemestu, kot je Belgrad, takšno ustanovo. Toda drug se boji drugemu približati se! Toliko je slučajev, ne samo narodno-političnega značaja, marveč tudi čisto gospodarskega, ko bi nam bila nujno potreba takšna reprezentanca v najširšem njenem pomenu; ali do nje se vendar ne moremo povzpeti.

Tudi tega se dalje dobro zavedamo, da z našim odnosom do ožje domovine nekaj ni v redu. Od tega ima škodo ena kakor druga stran. Tam doma se pogosto vse premalo zavedate, kako velikega pomena bi lahko bila močna slovenska kolonija v državnem središču.

Med najbolj izrazite predstavnike naše emigracije v Belgradu spadata g. Tomaž Ulag in g. Andrej Tumpelj. Oba sta duhovnika. Prvi katehet na celi vrsti belgrajskih šol, drugi na čukariški župniji na belgrajski periferiji. Kljub 54 uram šole tedenski, redni dnevni sv. maši in breviju gospod Tomaž — pod tem imenom ga vsi poznamo — še najde čas za naše ljudi. Vse svojo skrb posveča slovenski službi božji v Krunski ulici, jutranji kakor popoldanski, z dvema govoroma vsako nedeljo ozir. praznik, vodi Zvezo slovenskih deklet, predava na sestankih, izposoja knjige itd. Ljudje božji, to je preveč. Gospod Tomaž mora pri tem naporu propasti, saj ga pa — telesno namreč — skoro nič več ni. Če postane kdaj nekaj nervozen in malo hudo zaroban, kdo mu more zameriti!

Podobne sorte fant je gospod Andrej s Čukarice. Vprašajte kogarkoli v Belgradu ali pa zunaj, njega vsak pozna, vsak ve le hvalo zanj. In ne le to, tudi on pozna svoje. Slednjega našega človeka ima v evidenci. E. da vi veste, kakšna vam je čukariška fara: pol naše Gorenske vam skoro obseže. Poleg niške fare je to največja fara v Srbiji in gotovo tudi v državi. Od Belgrada tja do Mladenovca in Aradelovca na jugu in do Obrenovca na vzhodu vam seže. In v tej ogromni fari ni skoro vasi, kjer ne bi bilo po nekaj katolikov, zlasti slovenskih. In za vse te vam skrbi g. Andrej. Štirikrat na teden je »zunaj«, da na verouku, ali krstu, poroki, pogrebu itd. Redno vsako nedeljo mašuje v enem izmed glavnih središč čukariške župnije. S svojim kovčkom v roki, v katerem je vsa mašna oprava, ki mu jo je je poklonil, kar rad s ponosom pove, prevzvišeni ljubljanski vladika dr. Rožman, ga najlažje dobiš kje na vlaku. Pa ti nokaže, glejte tam ono hišo, tam je ta in ta. Za vse ve, vse je že obiskal, vsakemu tako ali drugače pomagal. — Pri vsej svoji obremenjenosti, pa je gospod Andrej vedno dobro razpoložen, navdušen za katoliško stvar, da bi mu mogel težko najti para.

Da, še mnogo bi imel povedati o belgrajskih Slovencih, ali bodi to dovolj.

F.S.

Strašna ognja je oblast

Slovenjgradec, 28. novembra.

Pretekli petek okrog pol 10 ponoči je nenkrat nad mestom zažarelo nebo. Mogočen sijaj je razsvetleval ozračje nad mestom. Iznad vrha hriba Gmajne je sikal proti nebu mogočen plamen in pod nehom so se razprostrli gosti osvetljeni in žareči oblaki dima. Zrtev plamenov je postal mladi posestnik Anton Sedovnik, posestnik v Gmajni, kateremu je ogenj uničil vse gospodarsko poslopje, hišo in vse, kar se je nahajalo pod streho. Ogenj je izbruhnil v gospodarskem posloppu na škednju in se je hitro razširil po vsem posloppu tako, da ni bilo mogoče rešiti kaj drugega, kakor samo živino iz hleva in svinje, katere pa so drugi dan morali poklati. Ker je poslopje na samem in na hribu ter brez vode, je bilo vsako gašenje izključeno. Zato tudi gasilci niso šli gasiti, ker bi itak ne opravili ničesar, le najbližji sosedje so prišli

na pomoč in poskušali rešiti, kar se je rešiti dalo. Ker je stala hiša prav blizu gospodarskega posloppa in je veler vlekel naravnost proti hiši, se je ogenj razširil tudi nad njo, ki jo je tudi uničil do tal.

Sedovnik trpi škodo za okrog 100.000 Din, zavarovan pa je bil pri dveh zavarovalnicah za Din 69.500 in precej zadolžen. Lansko leto si je nanovo zgradil hlev, ki ga je stal, kakor trdi, blizu 40.000 Din, leta 1929 pa je precej popravil hišo, radi česar je za Sedovnika to še hujši udarec.

Kako je požar nastal, se ne da natančno sklepati, splošno se pa trdi, da je postal žrtev ali zlobne roke, še bolj verjetno pa kakih tučev, ki jih zadnji čas prihaja vedno več in več v tuk. okraj in prosijo milodarov ter prenočišč. Tako je tudi ta večer najbrž kak tujec poiskal brez vednosti gospodarja na škednju v krmni prenočišče ter v nepredvidnosti povzročil požar.

solucija, sklenjena popolnoma pravilno na seji DSFF, ter sprejeta na skupščini ZSAU (zveze slušateljev Aleksandrove univerze) z glasovanjem po delegatih in to po dolgi debati, v kateri so nastopali govorniki za in proti, ter se je lahko vsak delegat, predno je glasoval, poučil o vsej zadevi in ne more biti govora o tem, da bi se mnenje manjšine vsililo večini. Izjavili smo že nečtetokrat, in izjavljamo tudi danes na tem mestu, da ne odrekamo absolventom učiteljske sposobnosti ter inteligence, vendar pa stojimo na stališču, da se absolventi učiteljske razlikujejo od absolventov gimnazij po izobrazbi, ker učiteljske je strokovna šola, ki pripravlja človeka že na nek trdno določen cilj in poklic, dočim daje gimnazijski študij dijaku le ono splošno izobrazbo. ki se je vedno in povsod smatrala za predpogoj študija na univerzi. Poleg tega je tudi velika socialna krivica, da delajo ti ljudje konkurenco ostalim slušateljem filozofske fakultete, ker imajo po končanem študiju na univerzi dvojno možnost nastavitve (učiteljsko in proforsorsko diplomu), dočim diplomirani filozofi, absolvent gimnazije, dočim študirajo v ne le v njih vrstah, odpomoči na drug način, ne pa s tem, da se diplomirani učitelji vpisujejo na univerzo. Ugotavljamo namreč, da je tudi med dipl. filozofi in profesorji danes velika brezposelnost, in da s tem, če dipl. učitelji stopijo na univerzo, ne bodo svoji brezposelnosti prav nič pomagali, nasprotno jo še povečali.

Vseeno je, ali absolvent učiteljske čaka na službo na univerzi ali kje drugje. Če pa kdo za

Sajaste lonce ali ponve... očisti kot bi trenil čistilka Vim!

Gospodinji se ni treba več mučiti, ako hoče svoje lonce in ponve očistiti od nesnage in saj. Saj za to je tukaj VIM! VIM z močno vsebino mila je enako dober za snaženje vse kuhinjske posode, naj bo iz aluminija, stekla, sklenine ali kovine.

VIM

ČISTILKA VIM ČISTI VSE!

Dogodki v Mengšu pred sodniki

Ljubljana, 29. nov.

Pred malim kazenskim senatom so danes ob 10 dopoldne prišli v razpravo znani dogodki v Malem Mengšu, ki so se odigrali ob priliki proslave 60-letnice rojstva dr. Antona Korošca. Mali senat so tvorili: g. Ivan Kralj kot predsednik, a kot votanta dr. Ernest Kobé in dr. Leon Štrkelj. Državni tožilec dr. Hinko Lučovnik je obtožil 32-letnega krojača Pavla Mršeta, stanujočega v Mengšu in očeta 4 nepreskrbljenih otrok, ter posestnikovega sina, 25-letnega Petra Brojana iz Lok pri Mengšu zločinstva zoper državno oblast, češ, da sta 15. maja letos metala ob priliki demonstracij v Malem Mengšu na orožnike kamenje in opeko ter da sta s tem poskušala ovirati državne uslužbenke pri njih uradnem poslu. O tej zadevi se je pred mesecem že vršila prva razprava, pa je bila preložena, da so se zaslislale še mnoge razbremenilne priče.

Oba obtožena je branil odvetnik dr. Marko Natlačen. Na današnji razpravi sta mirno zankala vsako krivdo in udeležbo pri napadu na orožnike, ki so razganjali demonstrante. Na začetku predsednikova vprašanja je obtoženi Pavel Mrše izjavil: »Kamenja nisem metal. Orožniki so prišli iz Velikega Mengša, da bi razgnali demonstrante. Jaz sem bil miren.«

Prav tako je Peter Brojan izjavil: »Kamenja nisem metal. Bil sem skupaj z g. kaplanom in drugimi pri gostilni, ko so orožniki prišli iz Velikega Mengša.« Državni tožilec: »Orožniki so vaju ovadili, da sta metala.« Obtoženi Brojan: »Res so rekli za mene orožniki, da sem metal, pa nisem.«

Važna je bila nato izpoved orožnika Ivana Škerjanca, ki je bil navzoč pri demonstracijah. Izpovedal je: »Demonstrante smo gnali proti Malemu Mengšu. Bila sva blizu kapelice jaz in orožnik Josip Nemec. Ko sva razganjala ljudi, je prišel kamen, ki bi me zadel v glavo. Ognil sem in kamen je nato zadel Nemca v koleno. Aretila sva nekega neznanca in ga pripeljala pred

poveljnika narednika Vodopivca. Poveljnik je dejal, da ga pozna. Na predsednikovo vprašanje, če je bil dotičnik kdo izmed obtožencev, je priča odločno in jasno izjavil: »Brojan ni bil, tudi Pavel Mrše ne! Dotičnik je bil male postave, širokega obraza, temnih in nazaj počesanih las.«

Priča Podboršek ni vedel ničesar bistvenega povedati. G. Stanko Škrbč, kaplan, je izjavil: »Orožnike sem prosil, da bi pomirjevalno vplivali na ljudi. Pavla Mršeta sem videl na vogalu Zajčeve trgovine pri hrški. Brojana je peljal en orožnik, drug pa Mršeta. Posredoval sem pri poveljniku Vodopivcu, da ju je izpustil. Mrše je bil miren in izključujem, da bi metal kamenje. Od tiste strani sploh ni letelo kamenje.«

Priča Karel Blej: »Na binkoštno nedeljo sem gledal demonstracije. Stal sem med hišo in hrško. Poleg mene je bil Mrše, kakor tudi g. kaplan in Kosec. Orožniki so nas razgnali. Mrše pa je pristavil: »Zakaj? Saj nobenemu nič nečemo!« Prijeli so ga in odpeljali k poveljniku Vodopivcu. Nobeden ni metal kamenja.«

Milan Kosec je prav tako jasno potrdil izpovedi prejšnjih prič in zanikal, da bi bil kdo metal iz njegove okolice kamenje na orožnike.

Poveljnik Ivan Vodopivec je navajal v ovadbi, da je bila takrat v Malem Mengšu velika zmeda, da si vseh imen demonstrantov ni bilo mogoče zapomniti. Predsednik je nato prečital še nekatere izpovedbe red vzdržujočih orožnikov, ki niso mogli točno potrditi, da bi bila obtožena metala kamenje.

Po kratkih govorih državnega tožilca dr. Lučovnika, ki je plediral za obsodbo v smislu obtožnice, in branilca dr. Marka Natlačenca, ki je navajal vse tehtne okolnosti za oprostitve, je senat razsodil:

Oba obtožena Pavel Mrše in Peter Brojan se v smislu § 280 kaz. zak. oproščata od obtožbe, ker so se v prvi vrsti zamenjala imena napadalcev in sta oba obtožena navedla razbremenilne priče. Državni tožilec je proti sodbi prijavil revizijo.

Rudarji v Hudi jami se žrtvujejo za tovariše

Laško, dne 28. nov.

Javnosti je znano, da so tukajšnji rudarji soglasno sklenili, da delajo sami manj dni v tednu samo, da bodo sprejeti v delo vsi, katerim je bila napovedana redukcija. TPD je ta predlog sprejela, trdi pa, da ima nekaj stroškov, ker mora dati rudarjem s družino deputatni premog, stanovanje in del. prispevkov za bolniško blaginjo. Še zaposleni rudarji so s svojimi skrajnimi žrtvami tudi to rešili sami.

Znano je, da se je ustanovila v Laškem in v Hudi jami dobrodelna akcija za rudarje. Ta akcija ima dejansko že 40.000 Din, sodijo pa, da bo spravila do 100.000 Din. Ta denar pa, kakor čujemo od strani delavstva, namerava delavstvo pokloniti vodstvu rudnika TPD v Hudi jami, da ga uporabi za zgoraj omenjene stroške glede odpuštenih delavcev, ki imajo pravico do deputatnega premoaga itd. Skratka, po tem predlogu ne bo imela TPD nobenih izdatkov za delavce, ki jih je nameravala odpustiti.

Če se nabere 100.000 Din, bo imela TPD za sedem mesecev kritja za 70 poročenih rudarjev, kateri vsak bi stal mesečno 200 Din za deputat, stanovanje in bolniško blaginjo. Po preteku sedmih mesecev se bo pa ta dobrodelna akcija obnovila.

Odgovor „Brezposelnim absolventom učiteljske“

Društvo slušateljev filozofske fakultete najodločneje protestira proti načinu pisanja, ki so ga zavzeli brezposelni absolventi učiteljske, dne 25. t. m. v ljubljanskih dnevnikih napram resoluciji DSFF, češ, da je bila izpad neke skupine akademskih (?) mladine proti absolventom učiteljske. Ugotavljamo, da je tak način pisanja nedopusten, ker ima namen, da nepoučeno javnost informira v napačnem smislu, češ, da je nastopila na svobodnih akademskih tleh peščica ljudi, ki je terorizirala večino, ki se baje z njo ne sklada ter ji vsilila svoje mnenje. Izjavljamo, da to ni bil nikakr. amak stvarno argumentirana re-

Tat v pasti

Senovo, 28. nov.

Kje se je to zgodilo in kdo jo je izkupil, ne povem, je pa ta dogodivščina popolnoma resnična. Nekdo je imel ob hiši zložena klastrska drva. Precej en kup jih je bil. Ta drva so pa nekako čudno hitro izginjala s kupa in tisti »nekdo« je zadvolnil, da jih doma toliko pokurijo. Pa si je ta navihani »nekdo« izmislil in nastavljal past. Ob zidu pri strehi je privezal klastersko poleno in s tanko vrvice sklenil pri kupu tako, če bi kdo začel iz kupa nabirati drva, da pade nanj poleno. To past je nastavljal preteklo soboto zvečer in je imel lep uspeh kakor bomo videli.

Ko se je vlegel k počitku, je kmalu zaspal. Kmalu ga pa prebudi iz spanja neko stokanje. Hitro je vstal tisti »nekdo« in šel pogledat. Na svoje začudenje je zagledal pri drveh na tleh ležečega tatu, ki je prišel po drva, misleč, da bo zopet gladko šlo. Ko si ga je nekoliko natančneje ogledal, ga je spoznal, napravil mu je precejšnjo pridigo, dopovedal mu, da je treba drva kupiti in da je krasti prepovedano. Ko mu je še zagrozil, da bo zadevo javil orožnikom, je tat začel milo prositi, naj mu priznane, češ, da je že dovolj huda kazen, ko mu je poleno padlo na zadnji del v istem trenutku, ko se je pripognil po drva. Po daljšem molodovanju je potem vendar ta »nekdo« obljubil, da ne bo naznanil orožnikom. Tat se je pa s težavo sklonal pokloni, božajoč se po svoji nesrečni plati. S trdnim sklepom, da ne bo prišel več po drva, je odkrval ob dveh palicah proti domu.

čas, ko službe ne dobi, hoče študirati dalje zgolj iz veselja do študija, se lahko vsak čas vpiše kot izreden slušatelj na univerzo kralja Aleksandra v Ljubljani. Sicer pa imajo absolventi učiteljske svojo višjo pedagoško šolo v Zagrebu.

Toliko v vednost naši javnosti, da se ne bo dala zapeljati od napačnih informacij.

Odbor DSFF.

Umor na meji

Zrtev starega sovražstva.

Cerknica, 28. novembra.

Zalosten dogodek se je zgodil pretekli četrtek v gozdu Javornik in zopet razburil naše mirne ljudi. Dogodek se je zgodil po izjavi nekega graničarja nekako takole:

V gozdovih Javornika imajo vojaki obmejne čete več stražnic, kakor so n. pr.: pri Dolenji vasi, pri Gračovem, v Lačniku in Statovniku. Stražnici na Lačniku je bil prideljen tudi vojak, redov Novkovič Vasiljko, kateri je služil svoj kadrovski rok. Novkovič je bil znan kot izvrsten vojak, dober družabnik in tovariš. Z vsemi je bil prijatelj, samo z graničarjem Vinkom Cernikom sta si bila v sovraštvo. Staro sovraštvo je izviralo še iz l. 1929, ko sta skupaj služila v Srbiji. Že takrat je baje Cernik prisegel, da bo Novkoviča ubil. To namero je uresničil pretekli četrtek.

Cernik je šel po službenem potu s postaje Statovnik proti stražnici na Lačnik. Blizu Lačnika se je srečal z Novkovičem, ki je šel tudi po službenem opravku ob meji. Ko je Cernik zagledal Novkoviča, je snel z ramena puško, nameril in sprožil. Strel, oddan iz neposredne bližine, je zadel Novkoviča v prsi, mu razmesaril pljuča, predrl žilo odvodnico in izstopil na hrbtu.

Ko so drugi graničarji prišli iz bližnje stražnice, so zazrli zalosten prizor. Na tleh je ležal v luži krvi že mrtev graničar Novkovič, pri bližnjem drevju pa je stal mrtilec Cernik.

Sodna komisija je v soboto ugotovila huđe rane in je izjavila, da bi žrtev kljub takojšnji zdravniški pomoči ne ostala pri življenju.

Nesrečni Novkovič je bil doma iz Leskoveca v Srbiji in je bil že poročen ter je imel že enega sinčka. Mrtilec Vinko Cernik je Hrvat, doma iz Varaždina. Morilec so takoj, po žalostnem dejanju, zaprl v stražnico, odu pa so ga prepeljali v Zagreb, kjer se bo dovršilo drugo dejanje žalostnega slučaja. Novkoviča so v nedeljo pokopali na pokopališču v Škalah.

Tri žalostne iz pljuškega okraja

Ptuj, 29. novembra.

V Brezici, občina Sv. Lenart pri Ormožu, je prišlo med sinom viničarja Ignacem Kandričem in fani do pretepa v bližini Kandričeve hiše. V stiski je Ignac Kandrič poklical svojega očeta na pomoč. Oče, ki je tudi lovski paznik, je skočil po svojo lovsko puško ter skušal s strelom v zrak preplašiti napadalce. Ti pa se za orožje niso zmenili, ampak se navlali na starega Kandriča, mu iztrgli puško iz rok in ga pobili na tla. S koli in pestmi so začeli ležalega nato obdelovati. Da bi ubranil očeta, je sin skočil v hišo po drugo puško. Oddal je strel na blapca Emeršiča, ki je klečal očetu na prsih, ter ga nevarno zadel v hrbet. Obrnil je nato orožje ter s kopitom prizadel ranjenemu še udarec po glavi, da mu je počila lobanja. Mrtev se je zgrudil Emeršič ter obležal poleg starega Kandriča. Po tem dogodku so se ostali napadalci razbežali. Nevarno ranjenega Franca Kandriča so prepeljali v ptujsko bolnišnico. Njegov sin Ignac pa se je sam prijavil

ptujskemu sodišču, ki ga pa je takoj izpustilo na svobodo.

Na Ptujski gori je prišlo do dogodka, ki je globoko pretresel vso župnijo. Stiletta hčerka posestnice Marije Vedrin se je igrala v družbi otrok v sobi poleg zakurjenega gašperčka. Naenkrat je začela mati v kuhinji, kjer je kuhala, strahovite krike. Ko je prihitela, se ji je nudil grozen prizor. Deklica je bila vsa zavita v plamene, ki so ji požirali obleko, da je bila kakor živa baklja. Z nesrečnega otroka je mati takoj strgala obleko, sosedje pa so jo polivali z vodo ter takoj odhiti po zdravnika. Toda vsaka pomoč je bila zaman. Otrok je podlegel poškodbam.

V krvi ležečega so našli od snoči na danes ljudje ob cesti iz Turnišča na Pobrežje pri Ptuj, posestnika Franca Toplaka iz Rogoznice. Spravili so ga v ptujsko bolnišnico, kjer je povedal, da sta ga napadla dva voznika z noži ter ga nevarno ranila.

Ljubljana

Časnikarski koncert

1.
DECEMBRA

Kaj bo danes?

Drama: »Rokic. Red A.

Opera: »Adel in Marac. Slavnostna predstava v proslavo narodnega praznika. Premijera. Red Sreda.

Prosvetno društvo Trnovo v društvenem domu v Karunovi ulici 14. II. prosvetni večer, predava tajnik Prosvetne zveze Vinko Zor: Izlet v Dolomite. Začetek ob osmih zvečer.

Kino Kodeljevo. Danes ob 8: Plavi sen.

Nočno službo imata lekarni: dr. Piccoli, Dujaška cesta 6 in mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9.

*

Članstvu »Ljubljane«. Pevska vaja z orkestrom se vrši drevi ob pol 7 (pol sedmih) v Glasbeni Matici — Hubadova dvorana (ne v Unionu). — Pevovodja.

II. glasbeni večer posvečen skladatelju dr. Oskar Devu bo drevi ob 8 na predvečer narodnega praznika v verandni dvorani hotela Union s sledečim sporedom: Uvodno besedo govori prof. Emil Adamič, kot solistka nastopi gđ. Vera Majdičeva, ki zapoje: Pastirica, Kangljica, Sneguljica. Oktet »Ljubljanskega zvona« zapoje: Čej so tiste stazice, Dečle to mi povej, Dober večer ljuba dakle, Vigrad približa se, Treba ni, Spet plitke pojo, Pastirc pa pase ovce tri, Dobro jutro ljubca moja, Nekoč v starih časih, Hladna jesen že prihaja. Večer, ki je posvečen delovnemu slovenskemu skladatelju Oskar Devu, zasluži, da ga poseti p. n. občinstvo zlasti pa pevci in pevke številnih ljubljanskih pevskih zborov in prijatelji korških narodnih pesmic. Cene vstopnicam so izredno nizke; rezervirani sedeži od 1. do III. vrste po 5 Din, ostali sedeži 3 Din, stojšča 2 Din, za dijakle 1 Din. S tako nizko vstopnino je omogočeno tudi nižje situiranim slojem, da se seznanijo in spoznajo slovenske skladatelje in njihova dela. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 5.

Somestani! Dne 3. in 4. decembra 1932 bodo potrkali na Vašo dobrosočnost mestni delavci, ki bodo zbirali prispevke za »Po-

Radi boleznj popolna

RAZPRODAJA

20 odstoten popust

od 30. XI. do 8. I. 1933. Primerna darila za Miklavža. Vermut, razni likerji, žganje, konjak, španska vina, sardine, čokolada, bonboni in drugo delikatesno blago.

Delikatesa T. Štrukelj

Ljubljana, Židovska ulica 5.

Kulturni obzornik

Koncert Zagrebskega kvarteta

Narodno železničarsko glasbeno društvo »Sloga« je, kot izgleda, nadelo zelo hvalevredno nalogo s tem, da namerava pod svojim okriljem prirediti različne kvalitete koncerte, kar je za naše glasbeno življenje velikega pomena. Tako je društvo za prvi tak koncert povabilo Zagrebski kvartet, ki je v preteklem tednu v petek zvečer nastopil v dvorani: Kino Dvor.

Izvajan spored je bil precej pester. Prvi del koncerta so izpolnjevali skladbe: Beethovna, Baranoviča, Schuberta in Mendelsohna, drugi del pa je v celoti zavzel Maurice Ravel. — Beethovnov kvartet (Quartetto resioso) tvorijo štirje stavlki: Allegro con brio, Allegretto ma non troppo, Allegro serioso in Larghetto espressivo, ki preide v koncu na allegretto agitato. Skladba je značilna beethovenska. Polna je čustvenih zaletov, dinamičnih kontrastov, razburljivih gibanj, ki se v njih izživlja poet romantičnega svetobolja, borivec s svojim človeštvom, ki hoče biti enak Bogu, pa ga tare onemoglost minljive materije, ki je kljub gigantski volji ne more osvoboditi iz krčevitih zakonov njene usode. Schubertove »Variacije« na motiv »Smrt in dekle« so preproste, včasih skoro naivne, pa vendar izrazite glasbenika občutljive glasbene tvorbe. Mendelsohnova »Canzonetta« je v dražestnih, gibljivih motivih izživljajoča se kompozicija. Ni bilo prav, da je v ta del koncertnega sporeda nemške klasične, odnosno romantike zašel Krešimir Baranovič s svojim »Andantes«. Spada namreč po stilu kompozicije popolnoma v smer Ravela in je odličnejše izstopal iz stilne zaokroženosti prvega dela koncerta. Ta

možno akcijo« mestne občine za ljubljanske brezposelne vseh panog. Naj nihče ne odreče majhnega prispevka za bedne brezposelne in njihove rodbine. So pač tako resni in kritični časi, da morajo tudi javne oblasti, zlasti pa v prvi vrsti občine, apelirati na dobrosočnost svojih občanov in se posluževati vseh mogočih virov. da spravijo skupaj potrebna sredstva, da odpomorejo največji revščini. Le tako bomo mogli pomagati revnim in brezposelnim prebiti letošnjo zimo in jih obvarovati pred vsemi njenimi posledicami in prvi vrsti pred mrzom s kurivom in obleko. Vsi na dan 3. in 4. decembra! Kdor more, naj kupi veliko kupono, kdor pa ne more več, pa naj utrpi vsaj 1 Din in ga žrtvuje v dobrobit revnih!

Vstopnice za misijonsko prireditve v nedeljo zvečer v veliki dvorani »Uniona« se dobe v predprodaji v trgovini gđ. Vere Remčeve (Poljanska cesta 13) in pri vratarju jezuitske rezidence (Zrinjskega cesta 9) pri cerkvi sv. Jožefa. Sedeži: prvi po 6 Din, drugi, balkon in galerija po 4 Din. Stojšča po 2 Din. — Sporedi z besedilom indijskih pesmi po 1 Din. Preplačila za naš prvi jugoslovanski misijon v Bengaliji se hvaležno sprejemajo. Priporočamo pravočasen nakup vstopnic, ker obeta biti velik naval k prireditvi.

Miklavžev večer v Unionu

dne 5. decembra ob 7 zvečer

Jutri, v četrtek 1. decembra se odpre v Unionu pred veliko dvorano ob 9 dopoldne predprodaja vstopnic in traja do 1 popoldne. — Darila za otroke in odrasle se sprejemajo že v predprodaji.

Uprava pododbora UROIR Ljubljana poziva vse tov. rez. oficire, da se udeležijo službe božje na državni praznik dne 1. decembra t. l. in na kraljev rojstni dan dne 17. decembra t. l. po možnosti v uniformi, sicer pa v civilu z znakom.

Električna zadruga v šiški obvešča svoje konzumente, da bo elektrarna prekinila v četrtek, dne 1. decembra tok od pol 9 jutraj do 12.

Mestno načelstvo v Ljubljani potrebuje za mestne urade in podjetja za leto 1933 ca. 161 sten-skih, 176 beležnih, 62 skladnih koledarjev. Oferte in vzorce je predložiti do 10. decembra 1932 ob 12 v mestnem gospodarskem uradu, soba 12, kjer se dobe tudi eventualna pojasnila.

Klavir kupim, rabljen, kratek, če mogoče s harfinim pedalom. Ponudbe s ceno na uredništvo »Slovenca«.

Miklavžev teden

Razno manufakturno blago in oslanke vseh vrst blaga po izredno nizkih cenah nudi trgovina Anton Schuster, Ljubljana Mesini trg 25

Nesreče. Na Cesti dveh cesarjev stanujočega in 35 let starega Ivana Podrebskega je sinoči na Miklošičevi cesti podrl avto in ga poškodoval na nogah. Poškodbe so lažjega značaja. — Med prepriom v gostilni Troha v Mostah je nekdo s kolom udaril po levi roki dežnikarja Stefana Zagarja, ki stanuje na Cesti dveh cesarjev. Njegova poškodba ni nevarna. — 57 letni Franc Zabret, delavec iz Srednjih Jarš, je tako nesrečno padel, da si je zlomil levo roko. — Kap je zadel v Knezovi ulici stanujoč 71 letno zaisebnico Marijo Kodrič na Vodovodni cesti pri viaduktu. — Hud živčni napad je dobila pred Unionom 40 letna Marija Princ, žena ključavničarja državnih železnic v Zalogu. — Vsi poškodovanci — razen Marije Princ, ki je v bolnišnici niso sprejeli in se zdaj zdravi v domači oskrbi — so bili prepeljani v tukajšnjo bolnišnico.

Tlakovanje reguliranega obrežja Ljubljane od Hribarjeve tvornice po reki navzgor počasi napreduje. Čuditi se je, zakaj dela na teh delih, ki

njegova skladba spada v tipičen impresionizem. V nekaki trodelnosti grajena, z značilnim začetnim in končnim orgelpunktom se plete v sočnih, na folklorn naslonjenih motivih, polnih čutno učinkujočih sozvočij. — Drugi del koncerta je izpolnjeval izključno Maurice Ravel s svojim »Quatuor pour instruments a cordes«, zgrajenim v štirih stavlkih: 1. Tres doux, 2. Assez vif, 3. Tres lent, in 4. Vif et agite. Ravel je po svojih skladbah usmerjen v tipičen francoski impresionizem. Bogat na čutno učinkujoči invenciji, se izživlja v bogatih nastrojenjih, iz katerih se izoblikuje fiziognomija motivov, ki jih uporablja v gostem ponavljanju. Močno se oporošahem in apriornih vezi in uporablja pester, apertne harmonije, v senzualizem usmerjene. S tako glasbo vpliva predvsem na tiste poslušalce, ki hočejo umetnino uživati popolnoma pasivno, s tem, da vliiva vanje s pomočjo mavričnih sozvočij in sentimentalno naraščajočih in opotekajočih se melodij pester nastrojenja, polna kontrastov.

Zagrebski kvartet, ki ga tvorijo gg. Miranov, Graf, Arany in Fabri, spada med nadpovprečne komorne ensembles. Odlike njihovega igranja so predvsem v močni elementarnosti in medsebojni izenačenosti. Veliko vrednost ima njih pravo življenje v stilne razlike in precizna tematična izdelava v svoji nad- in podrobnosti. Pogrešali pa smo tu in tam ob tej priliki brezhibne intonacije. Vzrok leži morda nekoliko v nerazpoloženju izvajalcev, v glavnem pa je, mislim, krivda dvorane, ki po svoji akustiki ne odgovarja komornim glasbenim zahtevam. — Dvorana je bila srednje zasedena, poslušalci pa močno navdušeni.

V. U.

Katja Delahova

je nastopila v operi s samostojnim plesnim večerom. Pokazala je različne nianse svoje umetnosti

so terminirana, tako malo delavcev. Dela se pa le ob levem bregu; na desnem so tlakovali le majhen kos ob mostu pri vojaškem oskrbovališču, nasuli brežine pri nekdanji poboljševalnici in napravili betonirane stopnice ne daleč od stika Potočnikove ulice. Na levem bregu je dotlakovano obrežje od Hribarjeve tvornice do mostu pri bolnišnici. Od tu naprej tlakujejo v etapah do jezua pri stari cukrarni. Tlakovanje bi se dalo morda dokončati pred nastopom zime, ko bi se pritegnilo več delavstva, kar bi odpomoglo brezposelnosti.

Delavski dom na vogalu Gosposvetske in Bleiweisove ceste je v tem mesecu zrastel do prvega nadstropja, tako da se v obče že vidijo obrisi bodočega doma. Zidanje mogočnih betonskih temeljev je bilo zaradi težavnega sveta in dvovrstnih podcestnih prostorov dokaj zamudno. Stavba ne bo tako široka kot je sprva kazalo, vendar bo zakrivala pogled na nelepo in zapuščeno dvorišče plat Kolizeja vsaj z Gosposvetske ceste.

Dežniki, nogavice

najprimernejša darila za Miklavža

Vidmar, Pred Škofijo 19

Novo stopnišče ob cerkvi Sv. Florijana se po načrtih prof. Plečnika polagoma izoblikuje. Dostojno položijo spodnje stopnice odprtega stopnišča, ki drže iz Florijanske ulice proti stranske-mu vходу. Kamnoseki pridno klešejo v dveh lop-pah porabne kamne starih stopnic, ki so jih podrl pred starimi vratmi na Florijansko cesto, poleg tega pa tudi material, ki je ostal od prejšnjih stopnic pred urušilsko cerkvijo.

Pumparce, obleke, trenchcoat najcenej A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

ZIMSKE SUKNJE

in vsa druga oblačila v največji izbiri
J. MAČEK, Ljubljana, Aleksandrova 12

Naznanila

Pevski zbor Glasbene Matice: v četrtek, 1. decembra ob pol 18 važna kratka pevska vaja vsega zbora.

Drugo strokovno predavanje (Prirodoslovne sekcije Muzejskega društva se bo vršilo v petek, 2. decembra t. l. ob 18 v predavalnici Mineraloškega in-stituta na univerzi. Predavalci bo g. dr. Oskar Reya »O ciklonih in padavinah v Sloveniji.« Predavanje bodo spremljale skioptične slike. Vstop prost. Sekcijski odbor vabi vse, ki se zanimajo, na obilno ude-ležbo.

Jarčev-Jakčev večer. V petek, 2. decembra, ob 8 zvečer se bo vršil v društvu »Krka« pri Mikliču Jarčev-Jakčev večer. Pisatelj Jarč bo govoril o generaciji, ki je dorasčala med vojno v Novem mestu in iz katere je vzel tipe za svoj roman »Novo mesto«, slikar Jakac pa bo vrtel svoj film Novega mesta in Gorjancev. Med pred-vajanjem filma in po tem sporedu bo igral jazz Odeon. Vstop na večer je vsakomur prost! Brez vstopnine!

Slovensko planinsko društvo naznanja, da se bo radi praznikov 1. in 8. decembra t. l. vršila smučarska telovadba v prihodnjih dveh tednih za dame v terek, za gospode v petek, vsakokrat od 20 do 21 v telovadnici Tehniške srednje šole.

Upokojeno učiteljstvo ima svoj običajni mesečni sestanek v četrtek, 1. decembra ob 16 pri No-vem svetu.

Vedno najboljšo

in najcenejše nogavice, kakor tudi v-e modne potlačine pri M. Pirnat, Sv. Petra c. 22.

Ustanovni občni zbor podružnice S. L. D. za sodne okraje Mokronog, Novomesto, Trebnje, Žu-žemberk se bo vršil dne 8. decembra t. l. ob četrti na 11 v dvorani mestne hiše v Novem mestu. Vab-ljeni so vsi včlanjeni lovci imenovanih sodnih okrajev.

Godbeno društvo Vodice priredi 8. decembra igro »Revček Andrejček«. Pridite pogledat!

S'ovenska Krajina

Rdeči križ. Prejeli smo: Ni res, da je posvetil Krajevni odbor Rdečega križa v Dolnji Lendavi premalo pažnje programu na svoji dobrodelni pri-reditvi dne 13. novembra t. l., res pa je, da je z vso skrbnostjo sestavil program, ki je obsegal izbrane umetniške točke. Ni res, da je bilo bistvo te prireditve ples, res pa je, da je igral ba na tej prireditvi ples podrejeno vlogo. — Krajevni od-bor Rdečega križa v Dolnji Lendavi.

Centiba. Učiteljica gospe Pečnikova vodi pri nas gospodinjinski tečaj. Gospa je Slovenka, tečaj-nice Madjarke in ravno to kaže, kako je gospa Pečnikova priljubljena tudi pri Madjarih. Vodi-te-ljica uči nehotne tečajnice tudi slovenskega jezika. Narekuje jim namreč v slovensčini in to jim vse pozneje praktično pokaže.

od notranje poglobljenosti do naivne groteske. — V celotnem zajemu bi karakteriziral njen ples kot produkt predvsem ene njene lastnosti: ljubezni do plesa. Zato je estetsko plesati v simboliziranju zunanjih, naturalističnih momentov njen namen. Tako je tudi ta večer bil enoten s tega vidika: od »Egiptca«, »Indije«, »Chusendla na ogledih«, »Ogr-ske rapsodije« in »Trojke«, pa do »Ognja«, »Pe-smic«, »Čarovnice«, Lutke« in »Valčka pomladan-skih zvočkov«. Kaže doživeti, notranje vročnosti med posamezniki točkami nisi opazil, pač pa je bila vsaka zase izvirna in pester slika, polna lepih momentov. Največ notranje ekspresije je izžare-ala »Pesem«, sicer pa se plesalkin element moč-neje uveljavlja v groteski; prav v njej je dosegla mnogo uspeha tako z »Lutko« in še več s »Chu-sendlom na ogledih«. V vsaki umetnosti, zlasti pa še v plesu je nekaj, kar se ne da povedati in opi-sati, kar mora človek primarno doživeti in začutiti. Taki momenti odtehtajo ostale pomanjkljivosti. To-pot ni bilo mogoče dovolj občutiti tega skrivnost-nega fluida in je bila ta tajna vez med ustvarjajo-čo umetnico in dojemajočim občinstvom zelo rahla. Tehnični elementi plesa so pri plesalki v splošnem izdelani, v potankosti pa bi želeli večjih subtilnih fines (korak, skok, izraznost rok in stopal).

Kostumi, ki jih je nosila plesalka, so bili izde-lani po osnutkih Ljubomirja Ravnikarja. Zasnovani so bili z estetskimi okusom in plesu odgovarjajo-če. Njih poudarek je bil bolj na dekorativni plati. — Spremljal je plesalko na klavirju g. Gallatia Rein-hold eksaktno in plesu primerno podrejeno. V. U.

Jezikovna drobtina

Slomšekova ulica je v Mariboru, v Ljubljani pa Slomškova ulica. V »Slovenec« (od 23. okt.) pred-

Proti revmatizmu

bolečinah v kosteh, zbadanju, išiasu, zobo-

bolu, glavobolu

se priporoča MASAZA

za masajo je

Steklen'ca Din 14'—. Oglas reg. pod S. Br. 25.992 1932

Klic brezposelnih inteligentov

»Zveza mladih intelektualcev« je imela preteklo nedeljo svoj ustanovni občni zbor, na katerem je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik g. Pavle Segula, učiteljski kandidat, podpredsednika gđ. Sabina Šone, cand. prof., tajnika g. Miljutin Arko in gđ. Nela Primčeva, učit. kand., blagajnik g. Adolf Cer-neo, učit. kandidat, odbornika: prof. Zvonko Oven in učit. Franc Vrnunč. — V nadzorstvo: Franc Bor-ko, cand. prof., Jadviga Goleš, učit. kand. ter Fran-jo Sekolec, cand. prof. V tem odboru zasede prvo predsedniško mesto predsednik profesor, združenja, predsedniki ostalih združenj (učiteljskega in dr.) pa naslednja podpredsedniška mesta avtomatično, ko se bodo združenja konstituirala.

Ustanovni občni zbor je poslal pozdravno brzo-javko kralju ter še brzojavno prošnjo prosvetnemu in socialnemu ministru sledeče vsebine: Člani »Zveze mladih intelektualcev« pošiljajo a svojega ustanovnega obnega zbora, ki se je vršil v Mari-boru, dne 27. nov. 1932, sledečo prošnjo :

(Ministru prosvete): »Ugotavljamo soglasno velike kvarne posledice v kulturnem, etičnem in socialnem oziru, ki se bodo pokazale v bodočnosti radi popolnega zastoja nastavljanja mladih in ideal-nih moči. Zato Vas v interesu nas vseh prosimo za čim prejšnjo nastavitve vseh prosilcev za učiteljske ozir. profsorsko državno službo.«

(Ministru socialne politike): »Življenje ogrom-ne armade brezposelnih intelektualcev, duševnih delavcev je obupno, nevzdržno. Zato prosimo naj-vljudneje, da posvetite svojo pažnjo tudi nam in in-tervenirate pri ministru prosvete za čimprejšnjo nastavitve najpotrebnejših prosilcev za državno službo.«

Odbor prosi interese, da se obračajo na sle-deče naslove: Segula Pavle, učiteljski kandidat, Krekova 14 (za učitelje!), Sabina Šone, cand. prof., Sodna ul. 14-III. (za dekleta), Etlbin Boje, cand. prof. Čopova 21 (za profesorje!). Na te naslove naj se pošiljajo vsa zadevna vprašanja in nasveti.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Sreda, dne 30. novembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Cas, plošče, borza — 17.30 Otroški količek (Manca Komarova) — 18.00 Salonski kvintet — 19.00 Ruščina (dr. Preobraženski) — 19.30 Literarna ura: Ob 25 letnici Wyspianskega smrti — 20.00 Devov večer, prenos iz Uniona. So-delujejo prof. Emil Adamič, gđ. Vera Majdičeva in oktet »Ljubljanskega zvona« — 21.15 Prenos iz knjarne »Zvezda« — 22.15 Cas, poročila — 22.30 Plošče (plesna glasba).

Četrtak, 1. decembra: 10 Šolska proslava mestne ženske realne gimnazije. — 11 Koncert ra-dio kvarteta. — 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13. Cas, plošče, borza. — 17.30 Salonski kvintet. — 18.30 Luški Srbi in dr. Arnost Muka (Vekoslav Bučar). — 19 Čuda in tajne življenja: spački, orjaki, palčki (profesor F. Pengov). — 19.30 Pogovor s poslušalci (prof. Kuret). — 20 Prenos iz Beograda. — 22 Cas, poročila. — 22.15 Ci-tre solo, gosp. Mezgošits.

Drugi programi

Sreda, dne 30. novembra:

Zagreb: 20.00 Koncertni večer — 22.10 Prenos zvočnega filma. — Gornja Italija: 20.30 Komedija Jazz. — Barcelona: 21.05 Radio orkester — 22.00 Gledališki večer. — Stuttgart: 20 Hrabri vojak, opereta. 22.45 Plošče. — Toulouse: 21.30 Valčekov večer. — 22Filmska glasba. — 22.30 Maroška po-ljudna glasba. — 20 Harmonike. — 23.40 Angleška glasba. — Berlin: 22.15 Koncert godbe na pihala, prenos iz Londona. — 23.15 Nočni koncert. — Bel-grad: 20 Večerni koncert. — Rim: 20.45 Opera na glasba. — Beromünster: 20.30 Avstrijski kompo-nisti. — 21.30 Plesna glasba. — Langenberg: 20.35 Sursum corda. — 22.30 Koncert. — Praga: 20.05 IV. abonentski koncert češke filharmonije. — 22.15 Jazz. — Dunaj: 10.05 »Sveta Elizabeta«, oratorij. — 22 Plesna glasba. — Budapest: 19.45 Filharmonični koncert. — Ciganska glasba. — Varšava: 20 Ogr-ska glasba. — 21.05 Violinski koncert. — 22.15 Plesna glasba. — Pariz: 20.25 Simfonični koncert. Violinski koncert.

Ali ste že poravnali naročnino?

laga dopisnik iz Šmarja pri Jelšah, da se naj skla-nja: Slomšek, rod. Slomšek, itd., naj se torej v roditelju »e« ne izriiva. Pri tem se samo sklicuje na govor štajerskih Slovencev vobče, posebej pa na dr. Kovačiča, dr. Medveda in Brinarja, ki rabijo obliko »Slomšek«, ne da bi utemeljili ali znal utemeljiti, zakaj ima prav. Kako je torej s »Slom-šekom«?

Res je, da Kranjci sklanjajo vse samostalni-ke in primnike, ki se končujejo na »šeka«, tako da »e« v roditelju izpade. Štajerski Slovenci pa cenijo razliko in sicer samostalnike na »šeka« sklanjajo kot Kranjci (rod. »šaka«, pri prtmkih na »šek« pa ta »e« obdržijo »šekac«).

Brez vsega je jasno, da sta v teh končnicah dva različna »e«: pri samostalnikih je »e« pol-glasen, pri priimkih pa ne.

Kakovost samoglasnika »e« v priimkovi konč-nici bo moči pojasniti, če pregledamo zgodovino končnice. Ta odprti »e« je nastal iz »ae« in s tem smo že bliže izvoru. »Šeka« je v ustih štajerskega Slovence nastal iz »šaka«, ta pa iz »ščaka«, ki je (bila) značilna končnica štajerskih priimkov, kot je »znika« značilen za Korosce.

Da se je »e« izgubil, je v štajerskem dialektu razumljivo. Štajerci namreč izpuščajo mnogo so-glasnikov. Tako pravijo »širnšise«, »prenčičise«, »pe-klenske«. Prav tako prehaja mnogokrat »ae« v »e« (meša, ves, mesto maša, vas).

Ko torej vemo, da je »šeka« nastal iz »ščaka«, (kar pomeni, da je nosilec tega priimka odtod in odtod doma: Slomšek iz Slomaf), spoznamo tudi kakovost tega samoglasnika. »E« v »šeka« je nastal iz »ae«, zato ni polglasni »e« in v roditelju ne iz-pade. Na podlagi izvajanj v kakovosti samoglasni-ka »e« v končnici »šeka« sledi, da je pravilno »Slom-šekova ulica«, ker »e« radi svoje kakovosti ne more izpusti.

Fr. G.

Izjave romunskega poslanika v Belgradu

Po prelomu z Rusijo

Belgrad, 29. nov. 1. S snočnim brzovlakom se je vrnil iz Bukarešta v Belgrad tukajšnji romunski poslanik Guranescu. Po svojem povratku v našo prestolnico je sprejel časnikarje ter jim podal sledečo izjavo:

»Romunija je danes popolnoma mirna. Politični položaj je tako soliden in miren, kakor le more biti, ker je sedaj na čelu vlade Maniu, vodstvo romunske zunanje politike pa je v rokah njegovega vdanega in uglednega sodelavca Titulescu. Dogodki, ki so se zadnje čase odigrali, so se razvijali normalno in tudi diskusija, ki se je vršila v romunski javnosti radi sklenitve pakta o nenapadanj z Rusijo, ni nosila obeležja kakšnega osebnega nasprotstva med Titulescom in Vajdo Vojvodom, ampak je šlo samo za to, da se to važno vprašanje do dobra razčisti, kakor je tudi izjavil zunanji minister Titulescu v trenutku, ko je prevzemal svoj resor.

Štirimesečni odlog

Kakor znano, se mora v štirih mesecih odločiti stališče, ki ga zastopata Romunija in Sovjetska Rusija v pogledu pogojev za sklenitev omenjene pogodbe. V vsakem slučaju nas je podpis sličenega pakta med Rusijo in Francijo mogel samo razveseliti, ker je vsako zblizanje med Francijo, Poljsko in Sovjetsko Rusijo samo v korist Romu-

nije. Podpis francosko-sovjetske pogodbe o nenapadanj ni bil nikdar vezan na podpis sličenega pakta med Romunijo in Rusijo, čeprav nam je Francija dajala vso svojo lojalno in dragoceno podporo pri naših pogajanjih z Rusijo. Dejstvo, da Romunija še ni sklenila z Rusijo pogodbe o nenapadanj, ne bo prav nič škalo dobrih odnosov z našimi zavezniki, še manj pa odnošaje dobrega sosedstva s Sovjeti, in to tem manj, če se vpoštevata naša iskrena želja po miru in Briand-Kellogov pakt, ki je bil uzakonjen s posebnim protokolom, ki sta ga podpisali direktno tako Sovjetska Rusija kakor tudi Romunija 9. februarja 1929 v Moskvi.

Cakajmo spomladi

Kar se tiče gospodarskega stanja, Romunija lahko mirno preživi zimo. Kakor ne more biti lakote v Jugoslaviji zaradi ogromne količine pridelanih življenjskih potrebščin, tako tudi v Romuniji to ni mogoče, ker je bogata agrarna država in razpolaga z velikimi zalogami hrane. S finančnega stališča je pa naša gospodarska struktura kakor tudi položaj Romunije popolnoma identičen s položajem Jugoslavije napram francoskemu bančnemu sistemu. Iz njega izhajajo medsebojne obveznosti, ki bi v slučaju, če bi se hitro izpolnile, mogle zelo ublažiti in izboljšati finančno in gospodarsko krizo.

Politika v službi kapitalistov

Zblizanje z Rusijo - trgovina?

Belgrad, 29. nov. 1. Tukajšnja »Politikac« objavljala zelo dolg komentar k danes podpisanemu paktu med Francijo in sovjetsko Rusijo. Poleg političnih posledic, tako piše belgradski list, bo nova med Parizom, Varšavo in Moskvo, imela tudi dalekosežne posledice na gospodarskem polju, ki bodo močno vplivale na gospodarski razvoj srednje in vzhodno evropskih držav. Trdovratno se vzdržuje vest, da se vršijo že pogajanja za veliko trgovsko delniško družbo s kapitalom 36 milijonov francoskih frankov, pri kateri bo sodelovalo več držav, toda kjer bo ostal francoski kapital v pretežni večini. Ta trgovinska družba bo imela v črnomorskih pristaniščih, v Varni in Brajli, nadalje v Istambul, Budimpešti in Bratislavi, svoja velika skladišča, kjer bo shranila blago iz Evrope in iz Rusije. Ves blagovni promet iz Rusije in v Rusijo, se bo vršil preko teh trgovinskih postojank. V prvi vrsti

pride v poštev živina, katero Rusija neobhodno potrebuje. Rusko blago bi se sorazmerno porazdelilo med vse zainteresirane evropske države, tako da bi uvoz iz sovjetske Rusije ne mogel škodovati domačim proizvodom. Pogajanja so že v teku in se vršijo zaenkrat še tajno v Istambul, kjer se nahaja poseben zastopnik sovjetske Rusije. Drugi sovjetski odposlanec se nahaja trenutno v Soliji, kjer se vršijo sličen pogajanja. Verjetno je, zaključuje »Politikac«, da bo francosko-sovjetska trgovinska pogodba, ki bo v najkrajšem času gotova, še vsebovala zgoraj očitano gospodarsko kombinacijo, s katero hočejo nekatere velebiti spraviti s sveta vprašanje gospodarske bede v srednji in vzhodni Evropi. Politiko napram sovetom vodijo zgolj denarni in trgovski obziri. To je ugotovitev, ki je najmanj usodopolnen preokret, ki se je to dni izvršil v evropski politiki.

Prijateljstvo z Italijo

Odstop francoskih kolonij v Somaliji

Rim, 29. nov. tg. V krogih zunanega ministarstva se razširja vest, da bo Italija v najkrajšem času predložila Franciji in Angliji predlog o reviziji leta 1926 sklenjenega pakta glede Abesinije, v katerem so si imenovane tri velesile med seboj porazdelile interesne cone v abesinskem cesarstvu. Govori se, da je Herriotova ponudba prijateljstva v Toulouse dobila še posebno važnost v obliki note francoskega zunanega ministarstva, v kateri francoska vlada namigava, da bi predloga za revizijo abesinskega pakta ne sprejela odklonilno in da bi bila čelo pripravljena na gotove žrtve. Vašemu dopisniku ni bilo mogoče ugotoviti, za kakšne žrtve gre, toda dozdeva se, da bi bila Francija pripravljena odstopiti Italiji celo tako imenovano Dibiutsko železnico, nadalje mesto in pristanišče v Dibiutu z vsem semkaj spadajočim

ozemljem francoske somalske kolonije. Francija polaga sedaj mnogo večjo važnost na razvoj svojega kolonijalnega imperija v zapadni in severni Afriki ter polaga mnogo manj važnosti na kolonije, ki se nahajajo na vzhodni obali afriškega kontinenta. Odstopa navedenih kolonij bi tudi francoska javnost ne sprejela odklonilno. Zadnje potovanje kralja Viktorja Emanuela v Eritreo in sedanji obisk pri egipčanskem kralju Fuadu je v zvezi s novimi teritorialnimi spremembami v afriških kolonijah. V zunanje-političnih krogih obstoja tudi upanje, da bi bila ureditev abesinskega vprašanja le začetek koncesij, ki jih je Francija pripravljena dati in da bodo sledile še druge v severnoafriški Tuziziji. Francosko-italijansko prijateljstvo bi s tem prišlo na tla realnih dejstev.

Nemška kriza vedno bolj zamotana

„Papen, to je: vojna“

Berlin, 29. nov. tg. Notranje-politični položaj v Nemčiji je tudi danes še popolnoma nejasen. Okoli poldne se je govorilo, da je general Schleicher svoje razgovore z voditelji strank prekinil in da je sedaj zopetno imenovanje von Papena za drž. kanclerja popolnoma gotovo. Te vesti pa so bile nekoliko pozneje demantirane z merodajne strani ter se je izjavilo, da bo Schleicher nadaljeval svoje razgovore in da more biti kriza rešena šele v sredo. Sedaj se govori o tem, da bo Hitler prišel v Berlin, da bi razpravljal s Schleicherjem o tem, pod kakšnimi pogoji bi bili narodni socialisti pripravljeni tolerirati čez zimo Schleicherjev kabinet. Na postopanje narodnih socialistov pa ni dati mnogo upanja. V krogih okoli državnega predsednika so si na jasno o tem, da bi zopetno imenovanje v. Papena za državnega kanclerja stopnjevalo nevarnosti notranjega konflikta v Nemčiji do neznosne mere. »Vorwärts« piše o silnem razburjenju v vsem Berlinu.

Zopetno imenovanje von Papena bi se smatralo za največje izzivanje delavstva. Hindenburg pa ni bil zato izvoljen za državnega predsednika, da bi vodil vojno proti nemškemu narodu. Papen pa se pravi: vojna. To odkriva vzroke, zakaj še vedno poskuša, da bi general Schleicher dosegel sporazum s političnimi strankami. V političnih krogih

se govori tudi o tem, da Hindenburg zaenkrat sploh ne bo dal nobenega naloga za sestavo novega kabineta, temveč da bo ostal čez zimo Papenov kabinet kot poslednji kabinet, da izvede najvažnejše gospodarsko-politične odredbe. Državni zbor bi takega poslednjega kabineta ne mogel vreči z nezaupnico, saj se formalno odstopil in samo začasno vodi posle. Ni smatrati, da bi se izbral tak nevaren izhod, ki bi ga bilo težko spraviti v sklad z ustavo, ki bi ne mogel prinesiti nobene rešitve krize, zadel bi pa na najhujši odpor skoro vseh strank.

Komunistična radiopostaja v Nemčiji

Berlin, 29. nov. Ž. Snoči so ponovno slišali tajno komunistično radio postajo v Berlinu, kjer je imel nekdo govor ter ostro napadel vladno in narodno socialiste. Ker so postajo najbolje slišali v Tempelhofu in Neuköllnu, mislijo, da je montirana jugozahodno od Berlina. Komunisti so snoči priredili demonstracije v severnem delu Berlina zaradi prepovedi izhajanja njihovih glasila »Die rote Fahne«. Policiji se je sicer posrečilo razpršiti glavno zborovanje, vendar pa so se komunisti nato razdelili v manjše skupine ter po vsem mestu razbili Ulleteinove in Scherlove izložbe.

čevala v gotovih obrokih po 1 milijon Din. Gradbeno ministarstvo misli sedaj v najkrajšem času razpisati novo licitacijo, h kateri bodo pripuščene tudi inozemske tvrdke.

Visoki gostje v Belgradu

Belgrad, 29. nov. Ž. V Belgrad sta dospela Tom Shaw, bivši angleški vojni minister, in Anton Roscher, češkoslovaški senator. Visoka gosta bosta imela zvečer predavanje v veliki dvorani Delavške zbornice. Shaw bo govoril o bodoči delavski vladi v Angliji in o splošnem položaju na svetu. Roscher pa bo referiral o brezposelnosti na Češkoslovaškem in o borbi proti njej. Obe predavanji je organizirala centrala za izobrazbo delavstva.

Dnevna kronika

Koledar

Sreda, 30. novembra: Andrej (Hrabroslov), apostol. Dan se je ta mesec skril od 9 ur 57 minut za 1 uro 16 minut in je danes dolg 8 ur in 41 min.

Novi grobovi

† Wietchnig Alojzija. Iz Slatine-Radenci poročajo: Tužno je odjeknila vest, da je po hudi boleznini nenadoma umrla v 60. letu starosti posestnica ga. Alojzija Wietchnig roj. Guerra. Zavrtna bolezen jo je vrgla na bolniško posteljo. Iskala je zdravniške pomoči v sanatoriju v Gradcu. Nastopile pa so izredne komplikacije, ki so povzročile smrt. Pokojnica je bila vzor pridne in delavne žene. Iz težkih razmer sta si z njenim možem z zgledno pridnostjo in vztrajnostjo priborila ugled in bogastvo. Domače ljudstvo bo pokojnico težko pogrešalo. Bilo pa je v teku njenega življenja tako vzljubilo. Bila pa je pokojna tega tudi vredna. Bila je dobrotnica, ki je imela za vsakogar odprte roke. Zlasti jo bodo pogrešali vsi obiskovalci zdravilišča. Z največjo skrbjo, poštrevnostjo in ljubeznijo, ki jo more izžarevati le ženska, je vodila in nadzirala zdravilišče. Od zore do mraka je delala kakor pridna mravljica in ko so ji prigovarjali počitek, jih je ljubeznivo odklanjala, češ, da je važna dela. Z uslužbenci zdravilišča je bila nadvse prijazna in jo bodo tudi ti težko pogrešali. Blago pokojnico ohranimo v lepem spominu, zalujočim sorodnikom pa izrekamo naše najgloblje sožalje.

† V Planini pri Rakeku je neizprosna smrt iztrgala rodbini Pungartnik malega sinčka Melhiorja. Pokopali ga bodo danes ob 3 popoldne. Naj se ljubljani maleček veseli med angelci pri Bogu. Zalujočim staršem naše iskreno sožalje.

Zame je to pravi užitek, če

si jutraj očistim zobe z

DIANA

zobno pasto. — Pasta ima prijeten vonj in odlično čisti zobe. — Cena: Normal tuba

Din 5,-, dvojna tuba Din 8,-.

Osebnosti

— Iz železniške službe. Premesčeni so: uradnika VIII. položajne skupine: Kramberger Mihael, nadzornik proge na sedelu Ptuj, progovne sekcije Ptuj, v Ljutomer iste progovne sekcije; Poženel Valentin, nadzornik proge Ljubljana-Kamnik, progovne sekcije Ljubljana gor.-dol. proga, na progi Ljubljana-Medvode iste progovne sekcije; uradniki IX. položajne skupine: Jereb Jožef, nadzornik proge Ribnica, progovne sekcije Ljubljana gor.-dol. proga, v Ljubljani gl. kol., progovne sekcije Ljubljana glav. proga; Bregant Anton, nadzornik proge Kraljevec-Preglog, progovne sekcije Ptuj, v Ribnici, progovne sekcije Ljubljana gor.-dol. proga; Farkaš Ferdinand, nadzornik proge Zorkovac, progovne sekcije Novo mesto, v Kraljevcu-Preglog, progovne sekcije Ptuj; Cimperman Jakob, nadzornik proge Vuzenica, progovne sekcije Maribor kor. proga, v Kranju, progovne sekcije Ljubljana gor.-dol. proga; Janež Anton, nadzornik proge Laško, progovne sekcije Celje, na Tezno, progovne sekcije Maribor glav. proga; X. položajne skupine: Vrbinc Francisek, pom. nadzornik proge Murska Sobota, progovne sekcije Ptuj, v Rogatec, progovne sekcije Celje; Skalar Jožef, pom. nadzornik proge Rakek, progovne sekcije Ljubljana glav. proga, v Mursko Soboto, progovne sekcije Ptuj; Brodnik Jožef, pom. nadzornik proge Ljutomer, progovne sekcije Ptuj, v Šmarje pri Jelšah, progovne sekcije Celje.

Pred letom dni ob peti uri odprl je »DAJ-DAM« svoje duri, zahvalja vse, ki skoz so šli. da zdravi bi se vračali in zadovoljnosti nasmeh vsem dvignil lastni bi prospeh!

— Slovenski slušatelji pedagoške šole v Zagrebu. V pedagoško šolo v Zagrebu so bili sprejeti za tekoče študijsko leto kot slušatelji in slušateljice učitelji in učiteljice: Franc Kotnik iz Vučje vasi, Marija Janko iz Rajnhburga, Svoimir Janšek iz Ljutomera, Slava Margetič iz Preloga, Marija Vođušek od Sv. Lenarta, Alojzija Rus iz Stogareev, Terezija Aleksič iz Maribora, Franc Zomer iz Sevnice, Franc Grobelnik iz Sv. Lenarta, Rudolf Koblica iz Bleda, Franko Fakin iz Koroške Bele, Ljudmila Zigon iz Rovi, Viktor Pogranec iz Ljubljane, Milka Novak iz Malega Grabljega, Viktor Plevelj iz Gribelji, Terezija Segola iz Polensaka, Marija Goršek iz Ptujске gore in Ana Gabriel iz Podčetrca.

— Poročil se je v Ljubljani g. Kavčič Silvester, poštni uradnik z gđ. Lavro Braz, poštno uradnico. Bilo srečno!

— Poročila sta se g. Janko Spreitzer, trgovec v Ljubljani z gđ. Trude Wagener. Mlademu paru želimo obilo sreče!

Ostale vesti

— Loterija Poštnega doma. Dne 8. decembra se nepreklicno vrši žrebanje loterije Poštnega doma. Kdor želi zadeti lep in praktičen dobiček, naj si takoj pri poštah ali pismonoših kupi našo srečko. Posegajte po njih, dokler je čas.

— Nesreča. Enaindvajsetletnemu Stanislavu Maku, ki je uslužben kot delavec pri Havku Jožetu v Trbovljah, je pri nakladanju hlodov padele težek hlood na glavo in ga hudo poškodoval.

— Društvo jugoslovanskih obrtnikov z d. b. v Ljubljani priredi v sredo, dne 30. novembra 1932 ob 8 zvečer družabni večer v spodnjih prostorih hotela Miklič pri glavnem kolodvoru kot počastitev narodnega ujedinitelja. Vabijo se vse obrtnice in obrtniki. Vstopnine ni. Pripeljite in obvestite svoje znanke in znanke. Vstopnine ni!

— S sekiri nad ženo. Zagrebški mesar Bogdan Šimek je lepega dne ostal brez dela, ki ga je potem nekaj časa zamenjkal. Dela seveda ni dobil, narkar se je vdal pičaji. Ženi to seveda ni bilo všeč, pa ga je večkrat oštevala radi tega. Pred večeršnjim pa ga je oštevanje žene tako zjezilo, da je navajal nanjo a sekiri in ji prizadel hudo rano na glavi. Ženo so v težkem stanju prepelejali v bolnišnico, njega pa so pijanega prišli v neki krami.

— Šmrtonosen strel na svatbi. V vasi Kozarcu pri Prijedoru v Bosni so imeli na nekem domu svatbo, na kateri je bila tudi 16letna Šefika Blažević. Na svatbi je bil tudi Huso Vučkanič,

Britlev za one, ki hočejo biti dobro obrihi!

Kaj pravite?

Privilegirana agrarna banka v Belgradu je socialno vprašanje med svojimi uslužbenci, kakor smo včeraj brali v »Slovenec«, tako-le rešila:

Izdala je uredbu, da izgubi službo vsaka ne poročena nameščenka zavoda, ki se poslej poroči. Proti temu bi ne bilo ugovora z nobene strani, ker je to prav, posebno v časih tolike brezposelnosti v vseh slojih.

Je pa o tej uredbi še druga določba, ki se glasi: »Službo izgubi tudi ona sedaj nameščena poročena žena, ki dobi otroka«. To določbo pa je res treba vzeti v resen pretes, toliko bolj, ker je Privilegirana agrarna banka javna ustanova. Priznamo, da se morda gospodje, ki so tako ukrenili, ne zavedajo tega, kaj so ukrenili. Imajo pač drugo gledanje v svet. Človek, ki se bari le z denarjem, prerad pri tem poslu pozabi na človeka. V tem oziru morda gospodje od PAB niso nič slabši od drugih gospodov, ki opravljajo tako in podobna opravila. Ker pa je ta zavod javni zavod, so tudi notranji ukrepi takega zavoda tudi javna zadeva. In zato je treba tu pibiti, da je ta ukrep, ki tiče poročene žene, katere izgube službo, če dobe otroka, skrajno nemoralen, kriččen in škodljiv taisti državi, kateri naj bi zavod služil. S tem ukrepom javnega zavoda se nekako kodificira nemoralnost tudi v zakonskem stanu, kodificira se načelo, da je zaradi denarja treba ubiti družino in družniško življenje. Družina pa je tista mala celica, ki ne njeni življenjski sili sloni moč narodov in držav. Na tej družini, katero ta ukrep telesno, duhovno in moralno ubija, pa sloni tudi moč taiste države, kateri naj PAB s svojim denarjem služi.

Doživeli smo torej, da sme danes že javni zavod javno proglašati, da mu je družina deveta brigada, če pa bi njegova kasa imela zaradi družine manj profitorov in delničarjev manj dividend. V praksi smo to sicer že doživljali in doživljamo to vsak dan marsikje. Nismo pa še doživeli, da bi javen zavod tako načelo tako javno proglašil v brk vsem ljudem večanskim, moralnim in državotvornim načelom. In če ne bomo doživeli v tej stvari dejanskega zaščedenja od nadzornih oblasti, potem se bomo celo v teh časih in teh krajih nehali vsemu čuditi!

Komur ni sveta družina, temu tudi domovina in narod nista mar; tak ima pred očmi le enega boga, ki mu pravičjo Mamono. In ta malik je večni soračnik vseh idealov!

ki je od veselja streljal z revolverjem. Ko so svatje po stopnicah zapuščali hišo, je Huso še vedno streljal. Šefika, ki je šla pred njim po stopnicah, ga je opomnila, naj nikar ne strelja, ker se lahko zgodi nesreča. Ni se izrekla do konca, ko je počil strel in jo zadel v sredino čela. Šefika je padla na tla, Huso pa je zbežal. Šefiko so v brezupnem stanju prepelejali v bolnišnico, kjer je umrla. Huso je pri zaslišanju izjavil, da je streljal od veselja in da ni niti malo imel namena, da bi ustrelil Šefiko. Nekateri svatje pa sumijo, da je Huso ustrelil Šefiko iz maščevanja, ker na svatbi ni hotela plesati z njim.

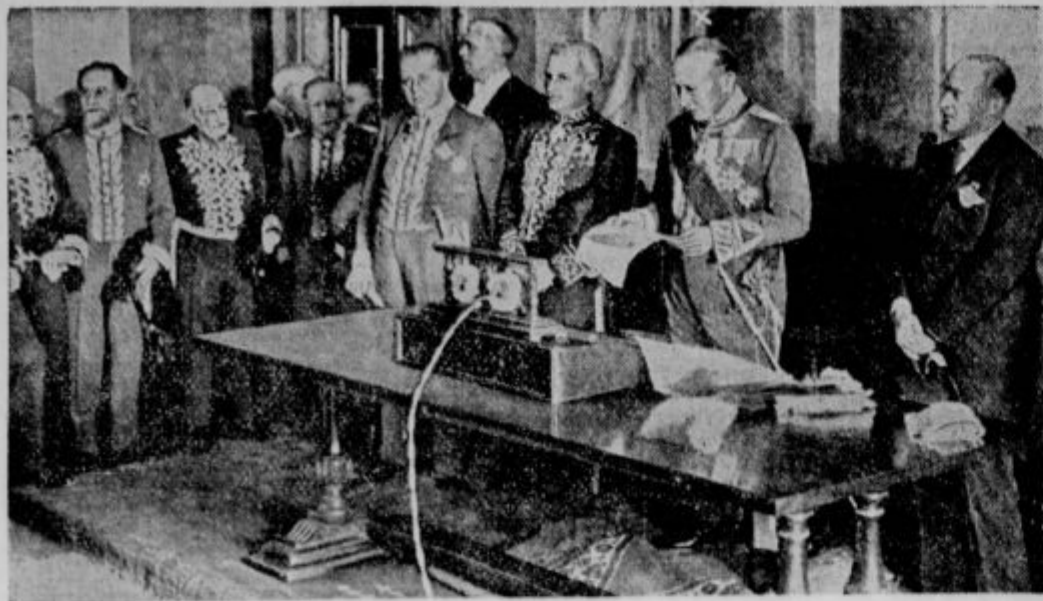
— Kako je Jancz prišel do gosje pečenke. Delavca Janeza R. v Zagrebu je njegov prijatelj povabil na večerjo. Po dobri in obilni večerji, ki je bila primerno zalita z izborno kapljico, je Jancz vstal in šel domov. Do vrat ga je spremlil prijatelj. Ko sta odprla vrata, sta zapazila na mostovžu dve goski. Prijatelj je izjavil, da goski nista njegovi. To je Jancz izbral, poigrabil goski, jima zavil vrata in ju odnesel domov. Drugi dan je Jancz goski spekel in se poštno z njima mastil, vesel, da je prišel tako poceni do izborne in gosposke pečenke. To veselje pa ni dolgo trajalo. Lastnik gosk je zvedel za vso zadevo in Jancza ovačil na policiji. Jancz je bil poklican na policijo. Po daljšem prerekanju z lastnikom gosk je Jancz plačal odškodnino za goski v znesku 140 Din, nakar so ga izpustili domov.

— Pri zastrupljenih, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfij, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi navajajo, da pri zastrupljenih s svincom »Franz-Josef« voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Cigana so hoteli linčati. V vasi Veliko Korozenovo pri Bjelovaru sta se te dni priklatlila dva cigana, ki sta pri posestniku Križovanu prosila za kruh. Ko se je Križovan pripravljal, da ustreže njuni prošnji, sta iznenada skočila nanj in ga s sekiri pobila na tla. Dogodek se je brž razvedel po vasi. Ljudi se je polastilo silno ogorčenje. Brž se jih je nabrala cela tropa, ki so navajala na cigane ter bi ju brez dvoma linčali, če se jima ne bi posrečilo pobegeti v županovo hišo.

— Corona collection. Zelo primerna zbirka kot Miklavževo ali božično darilo. Vsebuje klasične, klavirske skladbe najslavnejših svetovnih glasbenikov v sto lepo opremljenih zvezkih. Vsak zvezek stane samo 10 Din in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Cenik brezplačno. Bluze in pletenine, najnovejših modelov ima v krasni izbiri tvrdka Miloš Karnienik, Stari trg 8.

Marconi otvarja akademsko leto

V Rimu je bila te dni v prisotnosti italijanskega kralja slovesna otvoritev akademskega leta. Otvoritveni govor je imel znani iznajditelj Marconi (X), ki je bil izvoljen za predsednika akademije.

Sramotna miloščina

Izza poganskega Rima in polpoganskega Bizanta ni bilo tako strašnih razlik med denarnim in stradalnim človekom, kakor so danes. Na eni strani leže kupi zlata, uživanja do sita in več, in vse pravice in veljavnosti v družbi; na drugi strani pa glad, krivica, brezpravnost. In strašen notranji socialni zid med obema slojema: med bogati gluhost in elepost, med ponižanimi sovražen odpor. Ljubezen je danes mrtva. Ulice naše so polne brezposelnih mladih ljudi; delali bi za kos kruha, za čevlje, za ono, kar človeku po naravi pripada, pa gladni in brezupni zamažajo vrata. Nikjer se ne odpro.

Vsi sistemi, ki so se v preteklih stoletjih gradili za ozdravljenje te neznosne stanovske razlike, so brez življenja. Zakaj grajeni so z suhim človeškim elementom, niti trohice božjega duha ni bilo v njih. Kaj je prinesel poslednji socialni načrt, boljševidem, tudi vidimo: Res so deloma izenačeni stanovi, toda temu sistemu so se morala žrtvovati topla družinska ognjišča, ki so ugasla; dostojanstvo žene-matere je na tleh; otroci so državna last, ki bodo prejeli skupno vzgojo, ki obstoja največ iz božjega in razrednega sovraštva. Že ta duhovni razkroj kaže, da je boljševidski sistem socialnega zdravljenja v ostrju bolan. Kakor vsi dose-danji socialni načrti, je namreč tudi ta grajen izven ljubezni, zatorej je utopija.

In vendar — ali ni prvi načrt toplega socialnega sožitja ljudi vzbudil Kristus? Zakaj se noče vendar svet vgladati v tega največjega Sociologa in preiti njegov nauk v svojega? Zato ker On je imel za temelj ljubezen, brez katere je sleherno socialno delo nemogoče; danes pa o pravi ljubezni ni ne duha ne sluha; danes je beseda ljubezen ponajvečkrat neznan pojem.

Saj vemo za Zenevo, kjer se sestajajo od časa do časa evropski državniki in sklepejo, kako bi prinesli razvrzani Evropi miru. Pa zmerom se razhajajo z razorožitvenih konferenc praznih rok in prazne duše. Miru hočejo, pa ni poročstva, ni zupanja med njimi. Govore in pri polni zavesti si lažejo. To je tisti znani človeški element, ki je vrgel iz sebe poslednji dih božji in s tem poslednji ostanek sankcije, ki je vodila pošteno delo.

In ta človeški element vlada danes tudi po naših mestih in trgih, da ne rečem po vaseh.

Srečaš mater z dojenčkom na prsih. Vdrti oči ima. Za kruh in mleko bi rada. Mimo nje hiti gospa, ogrnjena v dragocen plašč, pa nima očesa. Za njo častivreden veljak; tudi on je gluh. Siromak pa stisne revni dinar in se sramežljivo ozre po ulici, da ne bi morebiti kdo videl njegove ljubezni.

Danes je vzel monopol dobroteljskega v svoje roke oni človek, ki je zasebno najbolj brezsrčen s svojim delavcem. Krinko dobrotelca si je nadel. Pred javnostjo hoče skriti svojo brezdušnost. In tako se po vseh mestih sveta prirejajo z velikanskim šumom dobroteljske akademije, dobroteljske plesne in druge dobroteljske naprave, o katerih prišajo časopisi velike pohvale osebam, ki se morda ob trpečem človeku na cesti še obregali niso... To so pač visoke osebe bančnih ravnateljev, industrijecev, veletrgovcev, ministrov in podobnih veli-

čin, ki so se ponižali na dobrodelno prireditve, kjer bo šel čisti izkupiček za brezposelne delavce. In morda nihče od teh ljudi ne pomisli, da so te nesmiselnosti največja ironija sodobnega časa, v katerem je človek tako obdan od zunanjega šuma, da se v svojo dušo ne more zagledati več.

Dve sliki pogledimo in doumeli bomo sodobni kaos misli in dejanj.

Zedem let je tega, ko so takozvani boljši ljudje (imamo namreč več vrst ljudi) v Frankfurtu ob M. priredili ples za siromake. Že so se naplesali in naveselili, ko vstopi v pozni nočni uri v dvorano stari župnik Probst, bivši indijski misijonar, in spregovori: »Kjer se praznuje poganski prazniki, kjer je poganski šum in ropot, naj zavzame tudi glas resnice! Videl sem vse. Vaše obnašanje je gnusno. Poznam jih mnogo izmed vas. Zene, ki jih imate v naročju, niso vaše žene... Vi hočete izpolnjevati dobrodelnost z grehom, toda iz greha ne izvira nič dobrega. Vi pijete izborna vina, steklenica stane 1400 Din, delavec pa zasluži 320 Din na teden. Ne motite se, Bog se ne da zasmehovati... Tako je rekel stari mož in tiho odšel. Nihče se ni drznil odgovorjati; nastal je molk. — Tako bi moral hoditi župnik Probst po vseh evropskih mestih, pa praviti ljudem, ki so plesali za siromake, da njihova denarna pomoč ne velja nič, pa četudi je milijonske vrednosti; zakaj ti ljudje ne poznajo bede in grenkosti siromakov in je tudi poznati nočejo, ker nimajo ljubezni; ti ljudje ne gredo radi siromakov na take veselice, marveč radi sebe, radi uživanja...

V New Yorku, v mestu vseh posebnosti, pa je ustanovljena »Zveza za omiljenje bede brezposelnih delavcev«, kateri pripada malone ves višji ženski svet največjega ameriškega mesta. Ta »Zveza« je pred nedavnim priredila dobrodelni večer za brezposelne družine. Take dobrodelne prireditve se prirejajo tudi po naših mestih na dokaj nesocialen način, ker se pijejo ob takih prilikah dragocene pijače; tu se človek naveseli in napije do mile volje — vse za brezposelnost! Tu se človek napleže in nanori do belega jutra — vse za brezposelnost! Zares prepleten način pobiranja denarja! — V New Yorku pa kajpada tudi v te »prednjačijo. Lepski so kričali: Čisti dobiček, ki ga bodo prinesle vstopnice in sladki ženski poljubi, se bo razdelil med brezdomce... Obiskovalci plesa so se namreč udeležili loterije, katere dobiček je bilo od enega do pet poljubov, ki so jih delile najlepše Newyorčanke: pet mladenk prvih newyorških mogotcev je bilo na razpolago. Naval na to posebnostno loterijo je bil kajpada ogromen. Saj je čisti skupiček tega večera znesel približno 80.000 dolarjev. Dve tretjini tega denarja so dali ženski poljubi. S kakšnim čuvstvom je izstradani delavec ta denar in seveda vse podpore podobnih dobrodelnih akademij sprejemal, je seveda motno vprašanje. Današnja doba je pač sama sebi v posmeh.

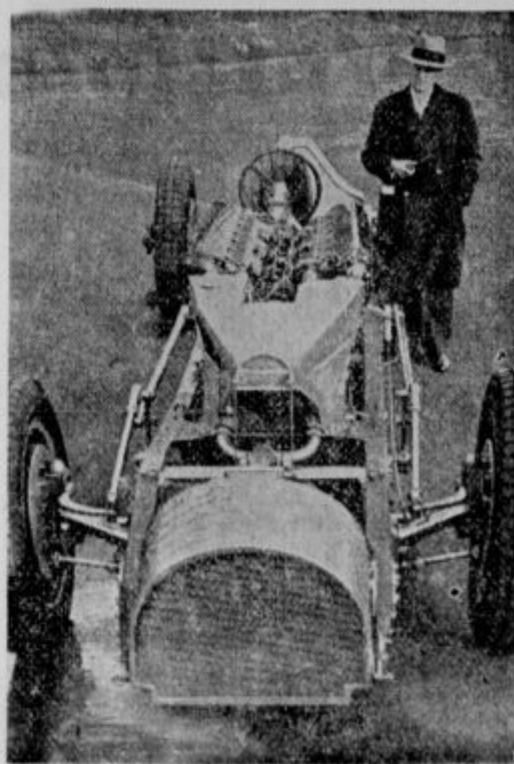
Proza.

»Ustlišite me, Fanika, tu klečim v prahu pred vami!«

»Preproste vam take neresničnosti! Danes zjutraj sem sama ves prah izbrisala.«

Zdravljenja po radiju

Posebno prakso, kakor je ne vrši noben zdravnik sveta, opravlja zdravnik kanadskega urada za higijeno, dr. F. S. Parney. Ta namreč nikoli ne vidi svojih pacientov, ki so pač po 2000 do 3000 kilometrov od njega oddaljeni. Diagnozo ugotovi le po radiju, prav tako predpiše zdravila in njihovo rabo. Posredovalci njegovih zdravniških navodil so uradniki, ki so v službi pri sedmih radio-postajah v polarnem pasu. To zdravljenje po radiju je komaj tri leta staro. Pred tem so bili Eskimi visokega severa in nekateri traperji, prekopčevalci ter uradniki samim sebi prepuščeni, če so oboleni; ali jih je narava sama vzdržala ali pa so si med seboj prišali nekatera zdravila sredstva. Ko je bilo za tem postavljenih nekaj oddajnih postaj, so se uradniki začeli obračati kmalu na glavno postajo v Ottawo po zdravniške nasvete. Tako se je polagoma tu razvila poizvedovalna služba, ki jo je dr. Parney sistematiziral in izpopolnil do zadnje možnosti. Na sleherno oddajno postajo je odposlal po eno lekarno, ki je preekrbljena z najvažnejšimi zdravili. Na ta način morejo posamezni uradniki izročati zdravila bolnikom, kakor in kolikor predpiše šef. Tu pa gre tako gladko seveda le pri manjših in povsem jasnih slučajih. Pri težjih obolenjih se je treba pač stalno obračati na dr. Parneya, natančno mu opisati simptome bolezni. Po vsem tem da zdravnik točnejša navodila, uradnik pa mu mora od časa do časa poročati o stanju bolnikovem. V njegovi »govornici«, kjer se vse pogovori le brezžično, pride večkrat do petdeset brezžičnih vprašanj o eni in isti bolezni. Prišla so namreč iz petdesetih različnih radio-postaj. Nenavadno zdravljenje pa je bilo celo za to preudno zdravniško prakso pri nekem mornarju, ki je lovil v Severnem ledenem morju kite. Tičal je ob svojem skrivališču, ko pride nenadni vihar in ga tako nesrečno sune v okroglo odprtino, da ga težko poškoduje. Kapitan je vprašal brezžično, kaj naj stori. Obratna postaja je poslala vprašanje v Ottawo; in za tem so se dnevno menjavala poročila in vprašanja, dokler ni mornar znova okrevail.

S pričujočo brzečo pošastjo si misli znani angleški dirkač Campbell priboriti novi rekord. Motor ima moč 2500 PS. Avtomobil bo dovršen ob koncu tega leta.

Drago in poceni

Z ozirom na razmere, v katerih žive bednejši sloji, je najdražje mesto na svetu Stockholm, glavno mesto Švedske; za njim pridejo Berlin in Frankfurt v Nemčiji, Cork in Irskem in Paris v Franciji. A najcenejše je življenje v Barceloni na Španskem, v Antwerpnu v Belgiji, v Carigradu v Turčiji in v Varšavi na Poljskem.

Prehrana v zasilnih kuhinjah. Kakor znano, je bilo ob zadnji prometni stavki v Berlinu odpuščeno 2500 sprevednikov in delavcev. Njihovi tovariši jih vzdržujejo v ljudskih kuhinjah.

Ludwig Renn zaprt

Znani nemški pisatelj Ludvig Renn, ki je pred nedavnim objavil svoje razgovore z ruskim diktatorjem Stalinom, je bil te dni v marksistični delavski šoli aretiran in z mnogimi ostalimi komunisti odveden v zapore.

Stroj, ki izravna ceste. Zanimiv voz je dalo industrijsko mesto Birmingham te dni v porabo. Zanimiva je pri njem posebno njegova hitrost: za prenovitev cestne površine enega kv. metra potrebuje le eno minuto, vzdrži pa taka cesta najmanj 5 let. Delo s tem strojem je izredno poceni.

Sestri...

Španski tisk je prinesel sledečo izjavo:

»Med mehiškansko in špansko republiko obstoja najožje prijateljstvo in sestrinska ljubezen, ki se je s slovitim datumom 14. aprila že bistveno pojačala. Politiko namreč, ki jo trenutno izvaja Mehika, da bi verski absolutizem strla; spremljano z največjo simpatijo. Saj imamo tudi pri nas redove, ki so nam s svojim meščanskim delovanjem in življenjem pripravili neizmerno škodo. Zatorej so sklenili: del španskih republikancev, člani različnih političnih strank, učitelji, pisatelji in študenti, da se bodo poklonili mehiškanski vladi v Madridu na ta način, da bodo priredili banket mehiškemu poslaniku...«

Raj v jetnišnici

Novi nadzornik zaporov Monmouth v New Yorku, Jožef Schwark, poroča, da živijo jetnice te jetnišnice življenje, ki bi utegnilo vzbuditi zavist pri mnogih milijonarjih. Poleg zajtrka in kosila ne ostane nikoli malica. Od 90 jetnic jih ima 35 v svojih celicah električno ognjišče in srebrno jedilno orodje, da bi si priredile hrano po svojem okusu. Njihovi prijatelji in prijateljice imajo prost vstop v jetniške prostore sleherno uro. Novi nadzornik pa naznanja, da bo poslej dokaj omejil to svobodo. Srebrno orodje in električni štedilniki so se že umaknili. Za obiske pa bosta določena le dva dneva v tednu in seveda omejene ure.

Moderna družina.

»Poglejte to deklico! Obklea se je kakor moški! Kaj le pravijo na to njeni starši!«
»Prosim vas, to je moja hči!«
»Oprostite, nisem vedel, da ste vi njen oče!«
»Saj tudi nisem! Jaz sem njena mati!«

★
»Ali si moreš to predložiti! Ko sem se snoči kesno vrnil domov, pomislil mi takoj pristavi žena naslonjač k peči, prinese copate in mi pipo natlači...«
»Nezaslišano! — In koliko bo stal njen novi klobuk?«

Solzni plin,

ki so ga uvedli na avtomobile in ki se avtomatično sproži, kakor hitro bi stopila kaka oseba s tatinskimi namenoma na avtomobil, se je dobro obnesel. Sleherni tat avtomobilov mora takoj zapustiti svoj plen.

Med reflektorji

V berlinski sportni palači nastopa trenutno grupa slavnih svetovnih mojstrov. Levo: Tilden z Barne- som (desno spredaj) proti Burkeju (levo) in Koželuhu (desno zadaj).

Ženska občutljivost

je dovedla nego lepote do dovršenosti, edino v izbiri sredstev se še mnogo greši, ker je težko zadeti pravo. Najboljše se je

držati medicinsko zanesljivih sredstev, kot je to Fellerjeva karkaska Elsa-krem-pomada za zaščito obraza in kože. To je sredstvo, ki ne deluje samo na površino kože, temveč se globoko vpije ter s svojimi dobrimi sestavinami hrani, obnavlja in pomlajuje kožo na obrazu, vratu in rokah. Fellerjeva Elsa-krem-pomada najbolj varuje pred škodljivimi vplivi vetra in

prahu. Imetnitno odpravlja tudi brazgotine, sojedce in ogrce, kožo napravi gladko, mehko in čisto in je zanesljiva proti solnčnim pegam. Dva lonca za 40 Din pošlje franko brez vsakih drugih stroškov lekarnar Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 134 (Savska banovina).

Zahteve vinogradnikov

V pričakovanju napovedanega izleta gostilničarjev v ormoško ljutomerske gorice, ki bi se naj vršil in je bil določen na dneve 29. in 30. novembra t. l., se je sestal dne 27. novembra 1932 dopoldne v hotelu Rajh v Ormožu akcijski odbor, ki je bil izvoljen na sestanku dne 30. oktobra 1932 v Ormožu, da se posvetuje in sklepa o sprejemu gostov v Ormožu in po vinskih kletih ljutomerske ormoških gričev. Navpiti je bilo nad 50 vinogradnikov.

Zaradi zanmanja interesentov iz Nemške Avstrije za naša ljutomerska vina, se naproša vlada, da pri trgovinskih pogajanjih z Nem. Avstrijo deluje na odpravo, ali vsaj znižanje uvozne carine na naša vina, ker pri sedanjih previsoki carini je izvoz docela nemogoč.

Občinska trošarina po mestih in trgih se naj znižati in zniža na 50 par vzporedno s trošarino, ki jo pobirajo podeželske občine. Zniža naj se tovarnina pri prevozu vina po železnici za vina, ki so kupljena neposredno iz kleti vinogradnikov.

Zaščititi naj se proizvodnja vina, ki se pridela v ormoško ljutomerskih gorica in zabrani prodaja in točenje vina, ki ni zrastle v ormoško ljutomerskem vinarskem okolju pod firmo ljutomerskanc.

Vinogradniki ormoško ljutomerskih gorice vzamejo z obžalovanjem na znanje obvestilo Zveze gostilničarskih združenj, da se je izlet gostilničarjev preložil na poznejši čas, dasi je bilo dovolj lepo številu gostov prijavljenih, celo iz sosedne Avstrije. Navedeni tehni razlogi po mnenju vinogradnikov niso iskreni, vinogradniki jih smatrajo za dvomljive v škodo vinogradnika, ki na kupce že težko čaka. Zima je pred durmi in v hiši čeka davčni rubežen na denar, katerega pa vinogradnik nima.

Vinogradniki ormoško ljutomerskih gorice ponovno vabijo vse poštene vinske trgovce in gostilničarje v svoje gorice, kjer najdejo, kar rabiijo: pošteno, pristno in žlahtno vinsko kapljico po nepretirani ceni.

Svetovna produkcija v letu 1931

Zveza narodov je izdala zanimivo publikacijo o svetovni produkciji v l. 1925—1931.

Iz študije posnemamo, da je svetovna produkcija obnem z obsegom svetovne trgovine stalno narasčala od 1925—1929. Najbolj je narasla v tej dobi industrijska produkcija, najmanj pa produkcija hranil. Seveda razvoj ni bil enakomeren v posameznih industrijskih panogah. Tudi nivo cen v veletrgovini je bil v tej dobi relativno stabilen. Kasneje pa je nastopila splošna kriza. Da je pa ta kriza bila tako huda, je pripisovati v veliki meri dejstvu, da je nastopila tudi huda agrarna kriza. Vendar produkcija hranil ter sirovin kmetijstva ni padla znatno med 1929 in 1931 (za 3%). Nasprotno pa se je izredno zmanjšala produkcija nekmetskih sirovin, in sicer za 20%. Obseg svetovne trgovine je padel za 20 do 25%. Industrijska produkcija najvažnejših

držav pa se je zmanjšala za 25%. Po l. 1929 se je produkcija proizvodnih sredstev bolj zmanjšala kot produkcija konsumnih predmetov.

Najbolj je gospodarska depresija l. 1930 in 1931 prizadela produkcijo železa in jekla, ladjedelstvo, strojno industrijo, avtomobilsko in lesno industrijo, najmanj pa so bile prizadete industrije kavluka, tekstilij, elektrotehničnih predmetov in umetne svile.

Padanje cen na svetovnih tržiščih se je nadaljevalo tudi v l. 1932 in so bile cene v državah, ki so obdržale zlati standard, sredi l. 1932 manjše za 15 do 20% kakor v začetku leta 1931. Kljub razvrednotenju valut nekaterih držav so tudi v teh državah cene še padale. Nasprotno pa so v Avstriji in Madjarski cene od začetka l. 1931 narasčale.

Veliko je zabeležiti, da so na notranjih tržiščih cene manj padle kot na svetovnih tržiščih. To je pripisovati carinam, uvoznim prepovedim, uvoznim kontingentom itd. Cene sirovin so padle od 1929 do srede 1932 za 50% več kot cene industrijskih proizvodov.

Bozto

Dne 29. novembra.

Denar

V današnjem deviznem prometu so ostali nespremenjeni tečaji Berlina, Bruslja, Curiha, New Yorka in Prage, ostali devizni tečaji: Amsterdam, Pariz in Trst pa so popustili. Posebno značilna je nadaljnja znatna oslabeitev angleškega funta. Tudi v Curihu je London popustil od 16.72 na 16.60.

Ažio v italijanskem in nemškem kliringu je ostal nespremenjen.

Na ljubljanski borzi je notiral v zasebnem kliringu šiling 8.50 do 8.60. Na zagrebški borzi je bil šiling nadalje čvrst in je narasel na 8.65 denar, blago pa se danes sploh ni nudilo. — Grški boni neizpremenjeni 39—42.

Janko Spreitzer

trgovec

Trude Spreitzer roj. Wagener

poročena

v novembru 1932

Ljubljana

Amsterdam

Po ceni dobite Miklavževa darila pri

Trpinovem bazarju,

Maribor

Vetrinjska ul. 15

**Kup in prodaja
vred ter jute**

A. Grebene
Dunajska 36

Modroce

otomane divane, fotelje
in vse tapetniske izdelke
vam nudi naiceneje

Ignacij Narobe

Ljubljana, Gosposvetska
cesta št. 16 (pri Levu)

Čitajte in širite
»Slovenca«!

Ljubljana. Amsterdam 2316.51—2327.87, Berlin 1367.36—1378.16, Bruselj 798.29—802.23, London 183.08—184.08, Curih 1108.35—1113.85, New York 5741.59—5769.85, Pariz 225.46—226.58, Praga 170.67 do 171.53, Trst 203.24—225.64.

Skupni promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 49.262 Din.

Curih. Pariz 20.3425, London 16.60, New York 520, Bruselj 72, Milan 26.49, Madrid 42.475, Amsterdam 209.025, Berlin 123.55, Stockholm 90.75, Oslo 85.75, Kopenhagen 89.50, Sofija 3.76, Praga 15.40, Varšava 58.30, Atene 2.90, Carigrad 2.40, Bukarešta 3.085.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za investicijsko posojilo, vojno škodo in dolarska posojila slabjša. — Učvrstile so se le begluške obveznice. Med delnicami je bila slabjša Privilegirana agrarna banka, učvrstila pa se je Trboveljska. V teh delnicah so bili tudi zaključki. Promet je bil na zagrebški borzi znaten in je znašal: vojna škoda 300 kom., begl. obv. 50.000 in 7% Bler 1000 dol. Nadalje je bilo zaključenih 150 delnic Priv. agr. banke in 30 delnic Trboveljske.

Ljubljana. 7% inv. pos. 47—48, vojna škoda 307—210, 8% Bler. pos. 41—43, 7% Bler. pos. 37 do 39, Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. papirji: Priv. agrar. banka 219—224 (224, 225), 7% inv. pos. 47—48, agrarji 26 bl., vojna škoda 206—208, 12. 207—208 (208), 6% begl. obv. 33.25—33.50 (33, 33.50), 8% Bler. pos. 42 bl., 7% Bler. pos. 39—37.50 (37), 7% pos. DHB 42—44. — Delnice: Narodna banka 4000 den., Guttman 100 bl., Sečera Osjek 178 den., Sečera Bečkerek 600 bl., Brod vag. Impex 50 den., Isis 25—40, Trboveljska 147.50—152.50 (150, 145), Dubrovačka 100—123, Jad. plov. Split cement 150 denar.

Belgrad. Narodna banka 4350 bl. (4300), Priv. agr. banka 222 bl. (224), agrarji 26 bl., vojna škoda 206.50—209.50 (209), 6%

begl. obv. 33—33.50 (33.50), 7% Bler. pos. 39 bl., 8% Bler. pos. 43 bl.

Dunaj. Don. sav. jadr. 63.95, Aussiger Chemische 119.50, Alpine 11.80, Rima Murany 21.50.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je ostal v glavnem nespremenjen, prav tako tudi cene. Danes je bila zaključena nova pšenica, 79—80 kg težka, po 155 do 157.50, za staro blago, 80—81 kg težko, so zahtevali 162.50. Koruza je ostala v ceni nespremenjena, času primerno suha 54—55, umetno sušena 65—67.50.

Sombor. Ječmen bč., srem. 63—64 kg 90—92. - Koruza: bč. želez. prompt 51—53, bč. za december, januar 54—56, bč. sušena 62—64, bč. Donava in Tisa žlep 63—70. - Moka: bč., ban. št. Og Ogg 247.5 do 260.5, št. 2 227.5—242.5, št. 8 82—85. - Otrobi: bč. pšenični 61—63. Ostalo neizpremenjeno. Tendence: postojana. Promet: 34 vagonov.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. - Promet: 67 vagonov.

Chicago. Pšenica: december 32.25. - Koruza: marec 28.25, december 23.50.

Winnipeg. Pšenica: december 44.50, maj 45, julij 49.50.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo danes zaključenih 6 vagonov jelovih desk in 5 vagonov neobrobjenih bukovih plohov.

Živina

Dunajski prasiči sejem. (Poročilo tvrdke Edv. Saborsky in Comp., Dunaj.) Pripeljanih je bilo 5516 pršutarjev in 3506 špeharjev, iz Jugoslavije 2312. Na kontumačnem trgu je bilo 230 pršutarjev in 3155 špeharjev. Cene: špeharji najboljši 1.75, l. 1.65—1.72, il. 1.60—1.64, kmetski 1.55—1.72, pršutarji 1.40—1.65, najboljši 1.80—1.85. - Tendence: cene špeharjev so ostale neizpremenjene, cene pršutarjev pa so se držale čvrsto.

Naš nad vse ljubljani miljenček

MELHIOR

se je v ponedeljek 28. nov. po dolgi, mučni bolezni preselil med nebeske kraljice.

Pogreb bo v sredo 30. novembra ob 3 popoldne iz hiše žalosti na farno pokopališče v Planini pri Rakeku.

Planina pri Rakeku, dne 29. novembra 1932.

Neutolažljivi

EDO PUNGARTNIK, oče; JUSTINA PUNGARTNIK, mati; PETERCEK in EDKO, bratca.

V globoki žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem pretužno vest da je naša nad vse dobra mamica, stara mamica, sestra in teta, gospa

Alojzija Wieltschnig

posestnica zdravilišča Slatina Radenci

dne 28. novembra v 60. letu starosti, po mukopolni bolezni nenadoma preminula.

Pogreb se vrši v četrtek dne 1. decembra ob 10. uri dopoldne iz Radenci na farno pokopališče v Kapeli.

Slatina Radenci, dne 29. novembra 1932.

Žalujoči ostali.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženski oglas Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 5 mm visoka pletena vrstica po Din 250. Za pisemne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Jutri pride Miklavž

osebno k tt.

M. Schmitt, Ljubljana

Pred Skofijo 2 Lingarjeva 4

nakupovat darila za male in odrasle!

Službenice

Knjigovodkinja

bilancistka z večletno prakso, vajena vseh pis. del, perfektna v nemščini išče nameščenja. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Izurnjena« 17.124. (a)

Hlapec

ki bi tudi sam vodil kmetijo, iščem službo za prihodnje leto. Janez Božič, Brezovica 39, pri Ljubljani. (a)

Vajenci

Vajenca

sprejem. Franc Erjautz, slikar, pleskar, Rog. Slatina. (v)

Vajenca

do 16 let starega sprejem. za lepo obrt v Ljubljani. Naslov v upravi »Slovenca« št. 17.137. (v)

Službodobne

Železnin. poslovodjo prvovrstnega, z lepim nastopom pred strankami, resnega, ki dobro razume nemško in italijansko — sprejememo. Prednost imajo taki, ki so že delovali v Primorju, Trstu ali Reki. — Ponudbe s prepisi spricval in označbo na poštini predal 19, Split. b

Dekle

zdravo, pridno in pošteno, vajeno kuhe in vsega gospodinjstva dela — sprejemim k dvema osebam za »Gorenjsko«. Porudbe pod »T. L. 45« št. 17.110 upravi »Slovenca«. (b)

Zastopnika

ali zastopnico za Ljubljano in okolico iščemo. Javijo naj se samo osebe z dobrimi referencami. Zasluge okrog 4000 Din mesečno. Kapital ni potreben. Prednost imajo osebe, ki lahko dokažejo, da so agiline in da so že delovale s privatniki v medicinski-farmaceutskih predmetih. Ponudbe na Publicitas, Zagreb, za br. 713/a v hrvaškem ali nemškem jeziku. (b)

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

V blaznem besu in brez prave zavesti sem zaklical ostalim, naj hite za menoj. Drzno smo prodirali skozi hodnik, jaz naprej, a Stickles s kakimi petimi ali šestimi možmi za menoj. V tem trenutku se je zablistalo in zagrmelo, krogle pa so mi zaživžgale okoli ušes in se prasketajoč odbile od skalovja. Nalik blazniku sem planil na top, ki se je bil sprožil; telednil sem enega topničarja preko topa, a ostali so zbežali in zapahnil težka hrastova vrata za seboj, da ne bi mogli za njimi. Bil sem tako razburjen, da nisem mogel misliti, samo občutek silne moči mi je preostala v mišljah. Z obema rokama sem zgrabil za top in ga zarinil v hrastova vrata. Močni les se je na prvi sunek prelkal in topovska cev je obšla v njem kakor klin. Zaman sem se oziral za tovariši, da bi mi pomagali izkristiti ta uspeh; v mračnem obloku za menoj se ni nič zgenilo, le kdaj pa kdaj sem razbral kak bolesten stok.

Obšel me je strah, ali ni nemara Stickles padel. Toliko da ni bilo res tako. Krogel, ki so švigale tik mimo mene, so ubile dva vojaka, dva druga in Stickles so pa ležali na tleh in pa na srečo še ječali in stekali. Posvetil sem svojo pozornost ranjenecem in nisem več mislil na boj.

Z mrtvimi in ranjenimi tovariši smo se nato umaknili iz strelskega dosega v sotesko, kjer smo se povprašujoče spogledovali, kdo naj sedaj prevzame poveljstvo. Nihče se ni prostovoljno oglašil. Meni je bilo prelivanje krvi mrzko do dna duše in prevzelo me je vsega sočutje do nesrečnega Stic-

Stanovanja

Stanovanje

obstoječe iz sobe in kuhinje, s pritlikinami, se takoj odda radi premetitve službe. Rožna dolina, cesta VII št. 4. (c)

Dvosobno stanovanje kuhinja, elektrika, vodo-vod, oddam mirni stranki 3-4 odraslih. Dolenjska cesta 12. (c)

Opremljeno sobo

čisto in zračno, z elektriko in posebnim vodom takoj oddam solidnemu gospodu. Mestni trg 20, vhod Krojaška ulica 1/III. (s)

Sobica

s posebnim vodom in elektriko, v bližini glavnega kolodvora, se po ceni odda. Naslov v upr. »Slovenca« št. 17.132. (s)

Prazno sobo

veliko, parketirano, z elektriko in posebnim vodom, oddam. Friskevec 6. (s)

Posvetva

Več stavbnih parcel pri kolodvoru Vižmarje naprodaj. — Pojasnila se dobe: Vižmarje 100. (p)

Prevzamem hipoteko ali kupim posvetvo, na katerem je vključena Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Zmerne obresti« št. 17.131. (p)

Štiristanovanska vila novo zgrajena, 3 minute od tramvaja, naprodaj. V njej je vodovod, elektrika, kanalizacija ter v dveh stanovanjih kopalnica. Vila je obdana z velikim vrtom. Poizve se v upr. »Slovenca« pod št. 16.463. (p)

Razno

Zopet letos obišče

Miklavž z velikim spremstvom trdijo F. M. Schmidt, Ljubljana, Pred škofijo 2, Lingarjeva 4. Blagi dobrotnik se mudi v trgovini v četrtki, dne 1. decembra t. l. od pol 5 do pol 6 in od pol 7 do pol 8 zvečer. Za priporočila naših malčkov bomo nekaj dni prej v trgovini nastavljeni nabiralniki za pismo Miklavžu. — Pišite prido! Pridite in oglejte si! Prinašajte pisma! Mogočni prijatelji otrok bo gotovo uslišal vsako vašo prošnjo! (r)

Glasba

Nov pianino

lep glas, ugodna prilika, po zelo nizki ceni prodaja Muzika, Sv. Petra cesta št. 40. (g)

Koncertni glasovir

znamke »Schnabel-Wien« se zelo poceni prodaja. Turin, Vič-Glince, cesta VII št. 21. (g)

Kupimo

Srebrne krone

staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina. (g)

Baker, medenino, cink

kupuje najugodnejše Miroslav Kras, Zagreb, Samska ulica. Telef. 66-49. (s)

Zlato

(staro zlatino) kupujemo M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova 6/II. Telefon št. 30-52. (k)

Bukova drva in ogije

kupuje stalno Uron Franc, Ljubljana, Sv. Petra cesta 24. (s)

Kupim dva soda

rabljena, velikost 700 in 200 l. Ponudbe pod zn. »Sod« 17.130 na upravo »Slovenca«. (k)

Kupujemo

rabljene, dobro ohranjene jermene pod 25 cm premera in osi (vele) do 50 mm. Ponudbe z navedbo najnižje cene in natančnih dimenzij na upravo »Slovenca« pod »Jermene« 16.880. (k)

Prodamo

Veliko izbiro blaga

za moške suknje in damske plašče po zelo nizkih cenah Vam nudi trgovina O. Slibar, Stari trg (poleg Zalaznika). (l)

Kovčeg-gramofon

zelo dobro ohranjen, s ploščami, pripraven za gojitno, ugodno naprodaj. Dvorni trg 1/II. (l)

Založniško in lastniško pravico

od najboljših nemških violinske šole, več zvezkov se prodaja. — Ponudbe pod »Rentabino« poslati anononemu zavodu Hinko Sax, Maribor

Jabolka

razna, 2 do 3.50 Din brutto za netto povzeto: Postržin, Krško. (l)

Puhasto perje

15 Din kg, čohano 32 Din kg, puh 140 Din kg, ter volno in žimo

za modroce izredno poceni prodaja: Šega, Wolfova 12 (dvorišče).

Štedilnike

raznih vrst; vrtno, balkonske in stopniške ograje, dimn. vrtice, brzovalnike, nudi po najnižjih cenah ključ, podjetje Ciril Podraž, Ig pri Ljubljani.

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela po najnižjih cenah pri trdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg.

Puhasto perje

čisto, čohano, l. vrste 34 Din, II. vrste 24 Din, čisto belo gosje 130 Din, čisti puh 250 Din kg — razpošiljam po poštne povzetju. — L. Brozović, kemična čistilnica perja, Zagreb, Ilica 82. (l)

Konfekcija — modal

Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14. Ljubljana. (l)

Sir trapist

samo 12 Din kg. Mlekarna, Mediatova hiša, Dunajska cesta 17. (l)

Oprema

pisarniška in trgovska — naprodaj skupno ali posamezno. Vprašati na Miklošičevi cesti št. 6. (l)

Odpadke od žage

dobro osušene in kratko žagane, prodaja v vsaki množini Ivan Šiška, Metkova ulica 4. (l)

Fige, laško brinje

in orehova jederca nudi najceneje Sever & Komp., Ljubljana. (l)

Božična drevesca

en vagon — prodaja Andrej Lukan, posestnik, Zasp 2, p. Bled I. Cena po dogovoru. (l)

Gosje perje

(puh) naprodaj a 100 Din kg. Naslov pove uprava »Slovenca« št. 17.122. (l)

Klobuke damske

vseh vrst prodaja po lastni ceni modni salon Stuchly-Maške, Židovska ulica. l

ROKAVICE damske in

moške od 13 Din dalje; NOGAVICE damske, od 7, 8, 8.50 Din dalje; NOGAVICE moške, od 4, 4.50, 6 Din dalje; NOGAVICE otroške, od 4 Din dalje; ROKAVICE otroške, od 12 Din dalje.

Velika izbira zimskega perila po najnižjih cenah.

M. SUŠNIK,

Krekov trg 10 (nasproti Mestnega doma).

Obrt

Damski klobuki

že od 60 Din naprej v največji izbiri vedno zadnje novosti samo v modnem salonu »La Femme Chic« Anica Puhek, Selenburgova 6/I. (t)

Prvovrstni koruzni in činkvanti zdrob

po najnižjih cenah pri Pavel Bertonec, valjčeni mlin Domžale

lanene tropine

in druga krmila nudi najceneje Veletrgovina šita in moka. A. VOLK, LJUBLJANA, Resljeva cesta 24.

Najmodernejši brivski in damski salon

v palači Grafike se priporoča Matko Šiljakovič

Postelne žične vloge

v lesenih ali železnih okvirjih, ter zložljive železne postelje izdeluje solidno točno po naročilu trdka Pavel Strgulac, Ljubljana, Gosposvetska cesta 13, Zastavje brezplačni ceniki

Telefon 2059

Premog suha drva Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. ZORMAN, Ljubljana, Stari trg št. 32

posteljne mreže

s peresi, podložene in navadne elastične izdeluje najceneje od 65 Din naprej po velikosti Alojz Andlovic, Komenskega ul. 34 in Mestni trg 9 (poleg Skaberneta)

Sprejemajo se popravila.

Dostava brezplačna.

Za zimo

in slabo vreme so Krois-ovi čevlji najboljši. Maribor, Koroška 18.

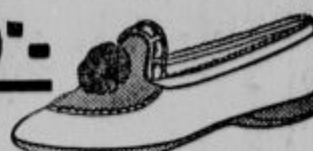
Mali oglasi v Slovincu

zajamčijo najpopolnejši uspeh

Sv. Miklavž pride!

Za malo denarja velika izbira lepih daril.

D. 40°

Topli Cosy-coplatki v modernih barvah, razni modeli.

D. 85°

Ženski čevlji, solidna izdelava, usnjeni podplat, črni ali rjavi; druga oblika in v barvah Din 95°.

D. 85°

Moški galoši, samo znane svetovne znamke, prima kvaliteta.

D. 48°

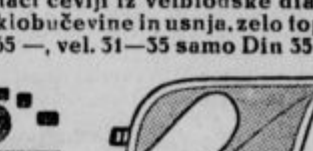
Snežni čevlji, dokler traja zaloga. Druga vrsta Din 65°, celi iz gume z ovratnikom samo Din 98°.

D. 55°

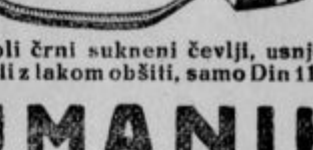
Ženski domači čevlji iz velblodske dlake podplat iz klobučevine in usnja, zelo topli moški Din 65°, vel. 31-35 samo Din 35°

D. 95°

Ženski topli črni suknjeni čevlji, usnjeni podplat, ali z lakom obšiti, samo Din 110°.

D. 95°

HUMANIK

LJUBLJANA, Dunajska c. 1a (Petovja) MARIBOR, Gosposka ul. 17 CELJE, Aleksandrova c. 1

Izredno lepa jabolka

po 2 Din kg kupite pri Gospodarski zvezi v Ljubljani

življenju dovolj nadlog in bridkih ur.

Jeremija Stickles se je zviljal in stokal v postelji. Grizel si je prestreljena usta, da mu je kri mečila rjuhe. In me pri tem žalostno gledal, kakor da bi hotel reči: »Pustite me, da mirno umrjem, to mi je edina želja.« Negovali smo ga, kar najbolje smo ga mogli, in se v njegovi prisotnosti pomenkovali o njegovem junaštvu, vztrajnosti in vidnem obračanju boleznih na bolje.

To ga je palagoma oživilo. Ko mu je neki dan Anka popravljala posteljo in se sočutno sklonila čezenj in mu pritisnila poljub na čelo, je sklenil oslabele roke in jo blagoslovil. Toda okrevanje je le počasno napredovalo in še dolgo ni mogel glasno govoriti in priti k moči.

Zame pa je bila Sticklesova bolezen še posebno mučna, kajti, kakor sva se bila dogovorila, nisem smel niti materi niti Lorni razodeti, da moja nevesta ne izhaja iz rodbine, ki je zakrivila smrt mojega očeta. Besede lokavega svétnika, ki smo jih takoj spočetka smelo zavrnili, niso ostale brez vpliva. Ustvarile so med nami nekako nevidno steno; od tujili smo se, da sami nismo vedeli, čemu, in niti naša mati niti Lorna si nista bili na jasnem glede tega. Brezplodno sta se žalostili in trpili in nič več se nista mogli gledati tako odkritosrčno in ljubeznivo kakor popred. Ta senca med njima je bolj in bolj temnela, toda nikakor nista mogli z besedo na dan, da bi se sporazumeli.

Druga slaba posledica Sticklesovega bolehanja je bila, da ni mogel sedaj nihče držati v redu njegovih strelcev. Deset jih je preživelo bitko in ti so hoteli od zore do mraka samo veseljačiti. Nobena hrana, ki smo jim jo prinesli na mizo, jim ni bila dovolj dobra; celo ranjenci so bili izbirčni in Stickles smo morali pitati z bezgovo cevko.